

VELIKA NAGRADA ZA UGANKARJE - kitara !

The Beatles

o "mozartomaniji"

L. XXII/1991-92/st. 2

GLASBENNA MLADINA

To Dear "Beatles" and GM-guitarists:

FROM ME TO YOU

Music: John Lennon
Paul McCartney

Arr: Nenad Miletić

Animato

- Oh, Yeah! -

The score is written in a single system with a treble clef and a 4/4 time signature. It includes the following sections and markings:

- Intro:** Chords C, Am, C, Am.
- Chorus:** Chords C, Am, C, G. Includes a circled 'A' marking and a 'dal S.' instruction.
- Verse:** Chords F7, C/G, Am, C/G, G7. Includes a circled 'B' marking and first/second ending brackets.
- Bridge:** Chords Gm, C7, F, Am. Includes a circled 'A' marking.
- Post-chorus:** Chords D7/F#, G, G7+5, Am.
- Final Chorus:** Chords C, G, F7, C/G, Am, C/G, G7.
- Codetta:** Chords C, Am, Ab, C/G, C. Ends with 'Fine'.

Additional annotations include 'dal S.' (from the start), circled letters 'A', 'B', and 'C', and a circled cross symbol indicating a repeat without repetition.

letnik XXII, št. 2, dec. 1991

**IZDAJATELJ IN
ZALOŽNIK**

Glasbena mladina Slovenije
Cena izvoda
60 SLT

UREDNIŠTVO

Glavna urednica
Kaja Šivic

Uredniki

Peter Barbarič
Veronika Brvar
Branka Novak

**Oblikovanje in
tehnično urejanje**

Darja Spanring Marčičina

Lektoriranje

Miha Hvastija

Elektronski prelom

Jabolko, Gosposka 18
Ljubljana

Tisk

Tiskarna Ljudske pravice
Ljubljana

Revijo sofinancirata

Ministrstvo za kulturo in
Ministrstvo za šolstvo in šport
Republike Slovenije

Naslov uredništva

Revija Glasbena mladina
Kersnikova 4/III
61000 Ljubljana
telefon 061-322 570

Naročnino obračunavamo za tri številke
Odpovedi sprejemamo pisno in veljajo za naslednje obračunsko obdobje.

Številka žiro računa:

SDK Ljubljana 50101-678-49381

Dragi bralci, za razviti svet se končuje glasbeno leto 1991. In kot se za finale spodobi, je to čas obračunov, pogleda nazaj z mislijo na prihodnost. V tem mesecu je tako bila po dolgem času spet v ospredju naša kulturna politika. Verjetno bi se veliko udeležencev kulturnega zbora v Cankarjevem domu in tistih, ki so ga spremljali prek medijev, strinjalo s trditvijo, da kakšen poseben napredek ni bil dosežen. Še več. Pokazalo se je, da se slovenska folklorja pri vodenju omizij značilno ponavlja. Javna tribuna se ne more izogniti medsebojnim osebnim obračunavanjem, le da jo zdaj "bogatiijo" še medstrankarski spopadi. Kljub novim časom in novim običajem kulturna problematika in "nedialog" med odgovornimi za to stanje, ostaja. Pa vendar, javna izpostavitve problemov je nujna, da se sploh lahko začne njihovo reševanje. Ravno ob tej osvetlitvi problemov, pa me je nekaj močno zbudilo. Vsi se zavedajo problemov kulturnih delavcev, točneje, umetnikov, ki si s kulturo služijo kruh. Vsi se zavedajo problema njihovega uveljavljanja na domačem in tujem tržišču. Vsi se zavedajo nenaklonjenosti širše družbene javnosti, ki tudi s pomočjo medijev ostaja gluha za njihove težave. In ob vsem tem se nihče ne vpraša, ali so res samo t.i. porabniki krivi, da jih ne razumejo? Več kot očitno je, da se problema "propagiranja" in izobraževanja o kulturi ne zavedamo. Za večino obstajata samo dva pola – umetnik in "porabnik". Vmesnih stopenj ni, oziroma se jih ignorira. Seveda pa ne gre pri tem enačiti vse zvrsti. Na žalost ugotavljamo, da se najslabše godi prav glasbeni umetnosti. Prejšnji uvodnik je bil namenjen glasbenemu "neizobraževanju", zato raje več o "propagiranju". Na zunaj je videti, kot da strokovnjakov, ki bi se na to zvrst spoznali, ni. Če pogledamo po medijih, najprej po tisku opazimo, da so strokovni zapisi omejeni večinoma na kritike, ostala poročila o glasbi pa so senzacionalistično obarvana. Lotevajo se jih lahko vsi, praviloma nestrokovnjaki. Tukaj bi skoraj utopično zvenelo, če se spomnimo na svetovne časopisne hiše, ki imajo po kulturnih prestolnicah posebne poročevalce zadolžene samo za glasbo. Pri radijskem oddajanju se nad "kontakto" z glasbo skoraj ne moremo pritoževati. Glasba vseh zvrsti se vrtili štiriindvajset ur na dan. Vprašljiv pa je sam izbor in pa seveda samo obveščanje in razpravljanje o glasbi. Kljub vsemu pa je pri radijski hiši opazen napredek. Vsakodnevni banalnostim se je mogoče izogniti s poslušanjem izbranega tretjega programa. Kaj takega pa ni mogoče reči za najbolj razširjen medij, našo televizijo. Rezerviran program za glasbeno "prosvetljevanje" nastopi običajno nekje okoli polnoči ali pa v nedeljskem otroškem dopoldnevu. Posebne oddaje o kulturi glasbi navadno posvečajo prostor za "kritikasterska globokoumja" in pa poročevalske vesti, ki bi morale biti na sporedu vsakega "normalnega" dnevnika. Za to ne gre kriviti novinarje, kar je pri nas ustaljena praksa. Zganiti bi se morali odgovorni vrhovi, ki se na take reči spoznajo in končno ugotoviti, da izobraževanje strokovnjakov ni samo sebi namen, ampak da mora tudi nečemu služiti. Krivdo pa nosimo tudi sami, ker nikakor ne znamo preglasiti druge. Ampak to lahko razumete; pri glasbi je najpomembnejše poslušanje.

Lep pozdrav in veliko kvalitetne glasbe v letu 1992 Vam želim.

Veronika Brvar

iz vsebine

od tod in tam

hrvaške glasbenice o sebi
mednarodno baletno
tekmovanje v Osaki
rock music junk shop
honorarji umetnikov
in še...

2 – 5

od tam in tod

stoletnica Prokofjeva
30 let pop godbe
31/51/71

6 – 7

pogovor

z raziskovalcem
Mozartovega dela

8 – 9

téma

Beatles In njihov čas

10 – 16

téma v ugankah

17

v ospredju

spogledovanje z jazzom

18

desk top music

računalnik v glasbi

19

CD manija & izdaje

20 – 22

GM novice

23

oglasna deska

24

Brez glasbenih meja

All Frontiers je festival, ki že četrto leto prinaša v kraje ob slovensko-italijanski meji sodobno glasbo, ki ni omejena zgolj na ustvarjanje in igranje. Gostje festivala so vedno bili iščočji glasbeniki in spomin na predhodna leta priključuje na dan imena, kot so Tuxedomoon, Dagmar Krause, Peter Hammill, Art Moulu, Harold Budd, Keith in Julie Tippett.

Letošnja izvedba med 21. in 27. novembrom je prvič prestopila mejo in se je deloma zgodila tudi na naših tleh. Značilnost večine nastopov je bila komornost programa, ki sta ga nekoliko zdinamizirala le Boris Kovač and Sudsevdah Ensemble in ameriški kitarist – manijak Gary Lucas. Prvi je ob podpori italijanske zasedbe predstavil zanimljiv splet balkanskih in italijanskih motivov, ki so v glasbeni predstavitvi delovali izredno skladno, sam pa se je popolnoma predal performansu. Gary Lucas se je poslužil povsem drugačne glasbene sfere: Kovačeva glasba v celoti temelji na akustičnih instrumentih, Lucas pa svojo glasbo v celoti podreja efektom, ki kitara spremenijo v instrument fantazije. In to ne glede, ali je v Garyjevih rokah trenutno akustična, električna ali kovinska (dobra) kitara.

Ostali nastopi niso imeli takšnega energijskega naboja, so pa navdušili drugače. Hans – Joachim Roedelius in Fabio Campani sta prinesla občutenje atmosfere ter tistega lebdečega ambienta, ki kliče ime Briana Ena. Popolnoma neobremenjen glede na delo z Enom je Roedelius v svojem nastopu ponudil dušo, publika jo je vzela in mu dala svojo. Čudno je poslušati solo saksofonske

koncerte in ta čudnost je po nastopu Johna Surmana ostala. Tehnična izpiljenost je bila prevladujoča, brez čustev in veselja do igranja. Prav tu so The Work, že legendarna Rio skupina, preseglji Surmana.

Zanimiva nastopa sta ponudili še italijanska skupina Tu Whit, Tu Whoo Trio ter pevka Emily C. Hay iz Los Angelesa. Italijane je iz povprečnosti povlekel fantastični perkusionist Francesco Sguazzabia, ostali pa so mu le sledili. Emily C. Hay se je s solo nastopom predstavila kot zanimiva glasbena iskalka, ki svoje delo podreja predvsem kroženju zvokov v nihanju med izvajalcem in publiko.

Festival je uspel. Toda zgodil se je skoraj v tajnosti. Slaba propaganda in inferiornost te oblike kulture sta prispevala svoje tako pri odmevnosti kot tudi pri obisku. Gorica in Nova Gorica se ne zavedata vrednosti vseh meja – All Frontiers.

Borut Bašič

Hrvaške glasbenice, ki študirajo v Ljubljani

Študenti so vedno bili in najbrž bodo tisti, ki jih najrazličnejše težave najbolj prizadenejo. Vojna v bivši Jugoslaviji ne prizanaša nikomur, še najmanj mladim ljudem, ki bi morali preživljati najlepše dni svojega življenja drugje, ne pa v zakloniščih ali pa kar v bojnih vrstah. In kaj je s tistimi redkimi srečneži, ki so temu ubežali in sedaj študirajo na Akademiji za glasbo v Ljubljani? Kako živijo, kako se znajdejo in predvsem kako se soočajo s tujim mestom in ljudmi? Odpravila sem se kar na akademijo in se znašla v gruči študentov, ki so prijazno sprejeli moje povabilo na pogovor. Dekleta so iz Zagreba in so v Ljubljani že eno leto. Nekako mi je namreč uspelo okrog sebe zbrati same zgovorne flavtistke, ki so priznale, da so v Ljubljano prišle zaradi sporov in težav na zagrebški akademiji, potem pa dodale, da jih je primamila tudi kvaliteta oddelka za flavto v Ljubljani. Po pravici povedano, skoraj mi ni bilo treba postavljati vprašanj, saj so natanko vedele, kaj želijo povedati. Na začetku študija so se morale vsak dan voziti iz Zagreba, saj niso mogle najti primernih stanovanj. Že na začetku so jim sporočili, da sob v študentskih domovih ne bodo dobile, cene privatnih sob pa so bile astronomsko visoke. Po mukah, zvezah in

nešteti prošnjah je eni le uspelo priti v dijaški dom, ostale pa so stisnile zobe in zbrale denar za sobo, ker preprosto niso zdržale vsakodnevnega zbujanja ob štirih zjutraj in potem še naporene vožnje. V smehu so pripomnile, da so pravzaprav živele kar na vlaku. Drugače pa so zadovoljne, le prostor za vajo je težko najti. Pravijo, da moraš na Akademijo priti ob pol sedmih zjutraj, če hočeš dobiti še edino prazno sobico. Srečnic, ki bi lahko vadile doma, je le malo. Kljub vsem težavam pa lahko še vedno z veseljem obrazom pripomnijo, da se Ljubljančani res ne znajo zabavati. Lokale zapremo takrat, ko mladina v Zagrebu šele začne svoje nočno življenje. Potem ugotovijo, da se jim je bioritem v tem času znormaliziral in da so postale prav pridne. Kljub prijaznemu ozračju jih moram vprašati, kako prenašajo vojno v svoji deželi. Prav vse mi zatrdirajo, da ne mine dan, ko ne bi zvedele za smrt kakoga prijatelja, s katerim so preživele mladost. Še hujiša pa je občutek krivde, ker niso v peklju s svojimi družinami, ampak obiskujejo predavanja, kakor da se ne bi nič zgodilo. Dekle, ki prihaja iz Samobora, mi pove, da je ravno pred njihovo hišo eksplodirala granata in ubila starejšo gospo, ki je pred nekaj dnevi pribežala iz Vukovarja. Z grenkobo v glasu reče, da se je nesreča pripetila v Vukovarski ulici... Na obrazih teh deklet sem lahko jasno razbrala nemočen obup, ki pa so ga skušala zaviti v smeh.

In kaj je tisto, kar jih še drži pokonci? V en glas mi zatrdirajo, da je to ljubezen do instrumenta in njihove ambicije. Morda jih bomo lahko nekega dne videli v znamenitih orkestrih v svobodnih deželah. Za sedaj pa se bodo morale sprijazniti s trdim življenjem študenta v tujem mestu in v nesrečnih časih.

Urša Vogrinc

Likovno glasbena šola v Domžalah

Vera Terstenjak-Jovičič je prva slovenska akademska slikarka, ki že peto leto vodi glasbeno-slikarsko delavnico za otroke in mladino. Svoj umetniški talent tako lahko razvijajo nadarjeni otroci iz Domžal, Ljubljane in Kamnika. Slikarka na izviren način posreduje svoje znanje, ki si ga je pridobila doma in v Ameriki, saj poučuje ob posebni metodi – projekciji glasbe. Ideja za takšno šolo prihaja iz Amerike,

Emily C. Hay

kjer je Vera Terstenjak-Jovičič obiskovala srednjo šolo. Učenci so se sprostili in ustvarjali ob meditativni glasbi ter tako laže izrazili svoj odnos do sveta v slikanju. Pokazalo se je, da je to edinstvena izkušnja, ki dosega izvrstne rezultate. Otroke glasba popelje v poseben svet, ki mu prisluhnejo, prisluhnejo pa tudi svojemu svetu in notranjosti. "Vsak glasbeni ton ima lastno barvo", pravi Terstenjakova.

"Otrokom, ki še niso preveč obremenjeni s teoretičnimi znanji, poda glasba poseben občutek in inspiracijo. "Tako bodo lahko znali interpretirati glasbo z barvo", še dodaja.

Učenci so razdeljeni v starostne skupine od 7 do 15 leta. Pogoji so risarske sposobnosti, saj je namen likovne šole spodbujanje in razvijanje talentov. Skupina šteje 10 otrok, program je akademski in traja dve uri na teden. Kako torej opazovati tihožitje in ga narisati, boste vprašali. Kako se približati modelu? Slikarka Terstenjakova ustvarja predvsem ob klasični glasbi Bachu, Beethovnu, Mozartu. Starejši učenci pa lahko prinesejo svoj glasbeni izbor, kajti ob klasični glasbi rišejo slabše, so pokazale izkušnje. Raje poslušajo pop, rock, folk glasbo, ob kateri se dobesedno zaženejo v delo in sproščajo svoje ustvarjalne energije. Po slikanju je na vrsti še pouk umetnostne zgodovine, ki poteka v angleškem jeziku. Vsi, ki se udeležujejo tega zasebnega pouka, so dobesedno navdušeni. Ob koncu vsakega leta priredijo veliko razstavo svojih del v galeriji Vera. Program obogatijo s poezijo, govori, filmskimi izseki. Tako staršem in vsem, ki jih tovrstna šola zanima, pokažejo, kaj so se naučili in kako plemenitijo svoje talente.

Če smo vam s tem zapisom vzbudili radovednost, se oglasite.

Zala Volčič

Rock Music Junk Shop

"Joe Got Sick In The War
Between His Veins And His Mind
Sammy Got Sick From All The Lies
Two Lovers Waiting To Die"

(Dan Stuart-Green On Red)

Osemdeseta leta so bila za rock glasbo vsekakor najbolj plodna. Naj naštejemo le nekaj omembe vrednih skupin: Husker Du, The Gun Club, Sonic Youth, Butthole Surfers,... Glasbena podoba devetdesetih pa žal vse bolj postaja podobna dolgčas, ki je bil značilen za prvo polovico sedemdesetih. Marsikdo upravičeno trdi, da je čas za revival

Akademsko slikarka
Vera Terstenjak-Jovičič v
krogu svojih učencev

punka. Če bo prišlo do druge "totalne revolucije", je seveda veliko vprašanje. Res je, da se mora monstrem v podobi MTV-ja prej ko slej spremeniti v nepomembno fosilno obliko, ki bo glasbenikom dopuščala avtorsko svobodo. Sprehod skozi boljši trg ameriškega rocka tokrat začenjamo na zahodni obali, v Kaliforniji, pri skupini GREEN ON RED. Gre za bend, ki predstavlja paralelo prej naštetim akterjem novega ameriškega rocka. Njihova pot se še danes vije po več ali manj nespremenjenih tirnicah, katerih trdo jedro predstavlja korektno nadaljevanje tradicije. Apostolate bluesa, countryja in prefinjenega rocka (v stilu The Gun Club) Dan Stuart in Chuck Prophet spretno uporabljata za aranžiranje tipično pocestne poezije, katere vsebina se v glavnem vrti okoli povsem "ljudskih" tem. Nova plošča "Scapegoats" (China Rec.'91) predstavlja vrhunec tega avtorskega dueta. Glasbena plat Green On Red sicer ne dosega virtuoznosti Jeffreya Leeja Pierca, a kljub temu pomeni kompetentno nadgrajevanje tistega kar so v najlepših časih počeli Stonesi, Van Morrison in Gram Parsons.

V prejšnji številki ste brali o neverjetni vitalnosti Johna Lee Hookerja. Hvala Bogu, ima tudi glasba bolj bele ameriške

Doc Watson

populacije svoje veterane, ki nikoli ne razočarajo. Doc Watson, skoraj sedemdesetletni folk/country glasbenik, ima (kdo ve katero že) novo ploščo "On Praying Ground" (Sugar Hill Rec. '91). Njegova kitara in banjo še zmeraj zvenita sveže, Watsonov vokal pa neobvezujoče spomni na čase velike ameriške depresije, ko so Woody Guthrie, Leadbelly in Sonny Terry v skupnem vagonu postavili temelje glasbi novega sveta. Ploščo "On Praying Ground" odlikuje tisto pravo arhaično vzdusje napojeno z nostalgijo in pogledom uperjenim v lepši jutri. Kot bi rekel Woody Guthrie: "That's Great Music!"

Jane Weber

Leto improvizirane glasbe

Le malokdo bi si na začetku tega leta lahko mislil, da bo letošnja ponudba improvizirane godbe tako bogata. Čeprav je bilo v njej le nekaj novih imen, pa so stari mojstri več kot nadomestili ves mladostni primankljaj na tovrstnem glasbenem področju, ki je prav v tem letu preko novih plošč in koncertov posredovalo nova iskanja, ki so po

od tod in tam ...

4 nekaj letih poti in stranpoti spet našla svoj ustvarjalni cilj in s tem učinek, ki je presegel vsa pričakovanja. Ali sta k temu pripomogli tudi obletnici dveh izrednih glasbenikov? Verjetno da. Gre za nemškega pihalca Petra Brotzmanna in švicarsko pianistko Irene Schweizer. Oba letos praznujeta 50 let in ob tej priložnosti so se na trgu pojavili tudi njuni novi izdelki. Peter je pri berlinski založbi FMP izdal solo CD z naslovom No Nothing, ki po nekaj letih njegovega mirovanja, kot solo improvizatorja, spet prinaša cel kup blestečih zvočnih trenutkov. To pa še ni vse. Peter Brotzmann se nam je predstavil tudi v drugačni vlogi. Skupaj s sinom Casparjem, odličnim kitaristom, je izdal CD Last Home, ki sicer zvočno ni tako bogat kot No Nothing, je pa lep prikaz glasbene domišljije predstavnikov dveh različnih generacij. Prav tako kot Peter Brotzmann se je tudi Irene Schweizer

za svoj praznik predstavila z dvema novima laserskima ploščama s preprostima naslovoma Solo 1 in 2 in izdana pri švicarski založbi Intakt. Posebno darilo za rojstni dan pa ji je podaril Barry Guy, angleški kontrabasist in vodja trenutno najboljših večje zasedbe improvizatorjev, The London Jazz Composers Orchestra. Tako je za Irene napisal skladbo Theory, ki jo je omenjeni orkester skupaj s Schweizerjevo izvedel na letošnjem jazz festivalu v avstrijskem Saalfeldnu.

Gre za izredno kompleksno delo, saj Irene skozi celo uro, kolikor traja skladba, vabi vse soliste v orkestru, da v duetih z njo obogatijo notni zapis, predvsem pa ga naredijo živega in enkratnega. Vse to jim več kot uspe skozi blesteča, na trenutke tankočutno prefinjena, tik zatem pa silovita in udarna soliranja Trevorja Wattsja, Evana Parkerja, Simona Pickarda, Paula Rutherforda in

drugih. Irene Schweizer jim vseskozi stoji ob strani s svojimi energetskimi impulzi, ki jih Barry Guy spretno razporeja po orkestru. Tako skladba Theory in skladba Double Trouble, ki so ju The London Jazz Composers Orchestra izdali na CD plošči za založbo Intakt, predstavljata vrhunec v improvizirani glasbi tega leta. Do sedaj je bil govor le o evropskih improvizatorjih, treba pa je omeniti tudi glasbenike, zbrane okoli njujorškega kornetista in trobentača Butcha Morrisa v projektu X-Communication. V njem so poleg Evropejcev Hansa Reichla, Hansa Kocha in Martina Schutza tudi njujorčani Shelley Hirsch, Jason Hwang, Andrew Cyrille, Tom Cora in Pippin Barnett. Gre za imena ki so v zadnjih letih, predvsem s svojimi nastopi, na pozitiven način dražili poslušalce. Stemi imeni in z novimi ploščami, ki sem jih omenil, seveda ni zaključen krog ustvarjalcev, ki so prispevali k uspešni letini na tem glasbenem področju, ki pa se kljub vse večjemu populizmu, ki vse bolj razsaja, s svojo ustvarjalno produktivnostjo drži na vrhu glasbene ponudbe.

Bogdan Benigar

Honorarji umetnikov

v Italiji

V Italiji sta dve vrsti opernih gledališč, nacionalna gledališča v Milanu, Bologni, Firencah, Trstu, Benetkah, Neaplju, Veroni... in tako imenovana tradicionalna gledališča v Trevizu, Parmi, Modeni, Mantovi, Catagni, Bergamu... Vseh skupaj je več kot štirideset. Za njihovo poslovanje je značilen sistem "stagione". Pevce in dirigente najemajo za predstavo ali projekt. V borbi za vrhunske umetnike pa so gledališča iz leta v leto poviševala honorarje, samo da bi si zagotovila znamenita imena in s tem pridobila na pomembnosti. Rezultat te nekontrolirane konkurenčne ponudbe, imenovane "battle of fees", je bila izredna rast honorarjev gostujočim umetnikom, posebno med leti 1984 in 1988, ko je denarna masa, izplačana za honorarje v nacionalnih gledališčih, narasla od 54 milijard lir v letu 84 do 118 milijard v letu 88. To je operna gledališča prisililo, da so začela razmišljati o tem, kako tok zaustaviti. Julija 1989 je združenje trinajstih opernih gledališč (ANELS) organiziralo sestanek umetniških direktorjev, na katerem so ustanovili svet, ki naj bi oblikoval pravilnik o dovoljeni

Barry Guy

višini in načinu izplačevanja honorarjev posameznim izvajalcem. Oblikovali so listo, v kateri so zajeli okoli 500 mednarodno priznanih umetnikov, in določili zgornjo mejo njihovih honorarjev. Višina temelji na povprečju prejetih honorarjev v različnih deželah v zadnjih letih. Tako so se nacionalna operna gledališča dogovorila, da ne bodo izplačevala višjih honorarjev, kot jih določa lista. Že naslednje leto so se stroški za honorarje začeli vidno nižati.

Svet umetniških direktorjev se sestaja vsakih šest mesecev in listo ažurira. Na njej se pojavljajo nova imena, nekaterim umetnikom lahko celo znižajo dovoljeno zgornjo mejo honorarja. Vse spremembe naj bi bile odraz umetnikove cene v mednarodni gledališki ponudbi. Tako so na seji konec leta 1990 sklenili, da lahko vrhunski umetnik za nastop prejme največ 30 milijonov lir. Seveda je omenjeni honorar rezerviran le za imena, kot so Raimondi, Pavarotti, Caballe... Sklenili so, da k podpisovanju listine povabijo tudi druga (tradicionalna) gledališča.

Ker v Italiji operne predstave in koncerte klasične glasbe v pretežnem delu subvencionira država, ima finančna kontrola honorarjev tudi politični pomen. Podobna pravila oziroma liste veljajo tudi v Avstriji in Nemčiji, v teh dveh deželah predpisujejo celo kazni za nespoštovanje pravil, zato ni bojazni, da bi se umetniki začeli ogibati Italije. Skladno z ekonomsko integracijo Evrope pripravlja ANLES predloge pravil in standardov, ki naj bi v kratkem začeli veljati na območju Evropske skupnosti.

Breda Pretnar

Mednarodno baletno tekmovanje v Osaki

Skoraj tri desetletja so minila, odkar so v bolgarskem mestu Varna organizirali prvo mednarodno baletno tekmovanje. Že nekaj let zatem se je Varni pridružila Moskva. Tretji so v tekmovalno areno stopili Japonci, in sicer leta 1976.

Znamenita japonska mecena, zakonski par Schinzo in Masako Ohya se je odločil, da v lastni režiji organizira prvo japonsko mednarodno baletno tekmovanje – Masako Japan Ballet Competition. V začetku šestdesetih let, ko je bilo po vsem svetu opaziti razcvet baletne in plesne umetnosti, so se Japonci ukvarjali predvsem z gospodarstvom in ekonomijo. Baletno umetnost so lahko občudovali le ob gostovanjih tujih baletnih skupin. Zato je pobuda japonskih mecenov navdušila japonske baletne strokovnjake, čeprav so potihem dvomili v uspeh. Japonska mecena pa nista razpolagala zgolj z velikimi finančnimi sredstvi, marveč tudi z izjemnimi organizatorskimi sposobnostmi. Že v začetku sta k sodelovanju pritegnila številne svetovne baletne strokovnjake in oblikovala mednarodno žirijo. Že na prvo tekmovanje se je prijaviло izredno veliko število plesnih parov (značilnost tekmovanja je, da plesalci tekmujejo samo v parih) iz SZ, Češkoslovaške, Madžarske, Francije, Kube, Bolgarije, ZDA in Egipta. Na tekmovanju ni bilo Japoncev.

Tekmovanje, ki je potekalo na odprti sceni v Koseinekin centru v Osaki, je pritegnilo veliko ljubiteljev baleta. Gala koncert nagrajencev ni predstavljal zgolj dogodka sezone, marveč japonski baletni strokovnjaki štejejo prireditve med najpomembnejše mejnike v zgodovini japonskega baleta. Glede pomembnosti ga primerjajo s prvim gostovanjem Bolšoj baleta na Japonskem leta 1957. Letos je bilo v Osaki že šesto tekmovanje. Tekmovalo je 43 plesnih parov iz 25 držav. Najštevilnejši so bili Japonci in Bolgari. Sodelovala sta tudi para iz Skopja in Beograda. Iz Ljubljane naj bi na tekmovanje odšla Snežna Vrhovec in Marko Omerzel, vendar se tekmovanja nista udeležila zaradi Omerzelove poškodbe.

Žirija je štela 31 članov iz Bolgarije, Kitajske, Japonske, Francije, Brazilije, SZ, Argentine, Belgije, Kube, Nemčije, Luksemburga, Portugalske, Romunije, Švedske, Turčije in Velike Britanije. Predsednik žirije je bil Askol Makarov iz Leningrada. Prva nagrada je odšla v Beograd, dodelili so jo plesnemu paru, ki pleše v Beograjskem narodnem gledališču, dvajsetletni Ašhen Ataljanc in štiriindvajsetletnemu Konstantinu Kostjukovu. Že v prvem krogu sta na mah osvojila žirijo in gledalce. Njun nastop je bil umetniško in tehnično dovršen, bila sta najbolj skladen par na tekmovanju. Drugo nagrado sta prejela sovjetska plesalca Anna Dorosh in Aidar Akmetov. Med ostalimi finalisti je najbolj izstopala osemnajstletna plesalka Hiroko Sakakibara. S partnerjem sta se uvrstila na

četrto mesto. Oba plešeta v Belgiji. V spominu bo ostal tudi petonagrajeni par iz SZ Irina Dvorovenko in Bahitjidan Smaglov ter Čilenec Luis Horacio Ortigoza, ki se je s partnerko uvrstil šele na deveto mesto.

Osemnajst najbolje uvrščenih parov je nastopilo na dveh koncertih, in sicer v Osaki in Tokiju.

Breda Pretnar

Na kratko

s koncertnih odrov

Ivo Pogorelič (foto Lado Jakša)

Svetovno znani pianist Ivo Pogorelič bo svojo koncertno sezono v letu 1992 začel v Španiji z Ruskim simfoničnim orkestrom. Na sporedu bo 1. koncert za klavir in orkester Petra Iljiča Čajkovskega.

Zubin Mehta se poslavlja od New Yorka. Po trinajstih letih vodenje newyorške filharmonije se je od njih poslovil z delom Arnolda Schönberga Gurrelieder. Svoje mesto je prepustil dirigentu Kurtu Masurju.

Veronika Brvar

Paul McCartney -

skladatelj "resne" glasbe

Nekdanji Beatles se je ob svoji petdesetletnici preizkusil v pisanju resne glasbe. Skupaj s skladateljem Carlom Davisom je napisal Liverpoolski oratorij. Pri izvedbi so sodelovala proslavljena imena: sopranistka Kiri Te Kanawa, mezzosopranistka Sally Burgess, tenorist Jerry Hadley in basist Williard White ob spremljavi Liverpoolskega kraljevega orkestra. O predstavi, dolgi približno devetdeset minut, so kritiki zapisali, da gre za zaporedje hitov, kjer pa so močno

prisotni raznovrstni glasbeni vplivi. Skladatelja sta se "zgledevala" pri Schumannu in njegovi 2. simfoniji, pri Borisovem kronanju iz opere Boris Godunov Modesta Musorgskega, najde se še kakšen odlomek iz Brittnove Passacaglie, vse pa prežema Mahlerjeva zvočnost, še posebno njegove osme simfonije. Za filmskega skladatelja Carla Davisa je baje znano, da ustvarja glasbo iz raznovrstnih "pastichev", Paulu McCartneyu pa spogledovanja z resno glasbo na gre preveč zameriti, saj od klasične glasbe priznava edino Bernsteinovo West Side Story. Sicer pa McCartneyu kritike ne pomenijo veliko. Pomembno je le, da se bo Liverpoolski oratorij dobro prodajal. Sodeč po javni izvedbi v liverpoolski katedrali, ne bo težav. Delo je ganilo poslušalce do solz in to, kot pravi sam McCartney, ne samo njegovih prijateljev.

Veronika Brvar

Ob stoletnici rojstva

Sergeja Prokofjeva

(1891 – 1953)

V senci proslavljanj smrti Wolfganga Amadeusa Mozarta se je kljub vsemu večina glasbenih hiš po svetu spomnila obletnice rojstva velikega skladatelja tega stoletja. Samo življenje Sergeja Prokofjeva še vedno ni popolnoma razkrilo. Morda bo nekatera "nerazumljena" dejanja razjasnil skladateljev dnevnik, ki ga je letos v Italiji izdal njegov sin Oleg. Umetnik je v njem svoje ustvarjanje razdelil na več obdobji: klasično, novatorsko, tokatno (motorično), lirsko in scherzozno-humoristično. Njegov življenjski opus je raznolik, obsega 138 del. Prokofjev je bil dober pianist, zato ni presenetljivo, da je prva priznanja požel prav s klavirskimi deli (Sarkazmi). Kasneje je temu instrumentu posvetil pet koncertov, najbolj popularen je četrti, devet sonat, štiri etude in številne drob-

Mladi Sergej Prokofjev

ne skladbe, med katerimi se nahaja tudi album skladbic za mladino. Slavo je skladatelj dosegel v Ameriki z opero Zaljubljen v tri oranže. Ironični, pravljичni buffo vsebuje eno najznamenitejših korračnic nove glasbe. Med zadnja velika operna dela pa spada prvotno dvovečerna opera Vojna in mir, ki je nastajala med leti 1941 in 1952. Tradicijo ruske baletne glasbe je Sergej Prokofjev nadaljeval z baletoma Romeo in Julija in Pepelka in dosegel uspeh po vsem svetu. V komornih delih so zastopani različni instrumenti in raznovrstne zasedbe. Njegova dva violinski koncerta je mednarodno proslavil znameniti violinist David Ojstrah. Smrt je umetnika prehitela sredi dela. Ostal je pri svoji sedmi, še nedokončani simfoniji in sredi številnih načrtov.

Sergeja Prokofjeva je težko opredeliti, saj je v njegovem skladateljskem opusu zastopanih več smeri. Vsa obdobja pa povezuje njegov "prokofjevski" humor – včasih jedek, oster, drugič spet sproščen in veder. Najboljšo oznako ruskega skladatelja pa je podel Asafjev: "Prokofjev je napisal to, kar je hotel".

Veronika Brvar

Zadnjih 30 let pop godbe

december 1961

1961. Na obeh straneh oceana se na vrhu lestvic najbolj prodajanih plošč ponovno ugnezdil Elvis Presley z glasbo iz svojega superuspešnega filma Blue Hawaii. 1961. Twistomanija se kot največja popularnoglasbena histerija po Haleyevi rock'n'roll himni Rock Around The Clock razširi tudi na evropsko stran oceana; poleg Angležev najbolj okuži Francoze in Italijane. 1961

december 1971

1971. V ZDA, na tamkajšnjih lestvicah in seveda tudi radijskih postajah, je ta mesec v znamenju novih plošč črnske funk skupine Sly & The Family Stone, velike There's A Riot Going On ter male Family Affair. 1971. Medtem se v Veliki Britaniji največ govori in piše o Lennonovi Imagine ter o novi veliki plošči Led Zeppelin Four Symbols. Na vrh lestvic malih plošč se je povzpel televizijski komik Benny Hill. 1971 Obširna britanska turneja hard & heavy razbijačev Ten years After, ki so pred tem izdali veliko ploščo A Space In Time. 1971

december 1981

1981. Vrhovi ameriških lestvic so obliti s skladkorjem Foreignerja (že drugi mesec LP-ja 4) ter Olivie Newton-John (prav tako drugi mesec njene male plošče Physical). 1981. Največji kos v prednovoletni histeriji si v Veliki Britaniji odreže elektro-pop skupina Human League z LP Dare (pred njihovim naletom se mora umakniti celo za ta čas skrbno planirana plošča Greatest Hits skupine Queen) ter MP Don't you Want Me. 1981. Losangeleški koncert Roda Stewarta je preko satelita dostopen tudi avstralski in britanski publiki (ob pol petih jutraj!). S tem prenosom zadavi Rod The Rolling Stones, ki so načrtovali podobno veliko svetovno predstavo, a jo morajo zdaj odložiti. 1981. Izid najpomembnejše velike plošče britanskih dark rockerjev Bauhaus – Mask. 1981

Peter Barbarič

Zgodilo se je ...

november 1931

Pri založbi plošč Columbia so izdali Simfonijo Psalmov Igorja Stravinskega. Religiozna skladba, nastala leta 1930, v stavčni tehniki spominja na rusko ortodoksko glasbo. Kritiki so daljnega leta 1931 zapisali, da gre za običajno barbarsko delo ruskega skladatelja.

Ob desetletnici smrti velikega pevcu Enrica Carusa (umrl 1921) se ga belgijski kolega takole spominja: "Caruso je bil zelo čustven umetnik, ki je v zadnjih letih petje večkrat odpovedal pred predstavo in celo med samim izvajanjem opere. Nekoč so morali zaradi njega v Covent Gardnu trikrat prekiniti predstavo Glumači. Prekinitev je bila dolga več kot eno uro. Caruso je bil tudi strasten kadilec. Odrski delavci so morali imeti zanj vedno pripravljene cigarete, da je lahko kadil pred odhodom na oder.

Stravinski v mladih letih (J.E.Blanche)

november 1951

V Londonu so diskofili odkrili "biauralno" poslušanje. To še ni bil stereo, ki se je pojavil dobrih sedem let kasneje, ampak je šlo le za dva mono zvočnika, postavljena v nasprotna kota sobe.

Pri založbi plošč HNV je izšel arhivski posnetek dveh velikih koloraturnih pevk tega stoletja – Nellie Melbo (1861–1934) in Adeline Patti (1843 – 1919). Avstralsko pevko N.Melbo je poleg zvonkega glasu (od e1 do f3) odlikovala pevška tehnika in igralski talent. Objavila je tudi knjigo spominov *Melodies and Memoires*. Italijanska pevk A.Patti je prvič zablestela v londonskem Covent Gardnu v Bellinijevi operi *Mesečnica*. Pattijeva je slovela po čistem in izenačenem glasu v vseh legah, neobičajno dolga pa je bila njena kariera. Na svetovnih odrih se je pojavljala kar 56 let.

november 1971

Direktor založbe EMI je zbral podatke o razširjenosti gramofonske industrije in ugotovil, da je prodaja plošč med leti 1950 in 1970 narasla za več kot enajstkrat. Podatki seveda ne vključujejo vzhodnega bloka. V ZDA je bilo od vse svetovne produkcije prodanih 60% plošč, na Japonskem 10%, 5% v Nemčiji in v Angliji.

Kot zanimivost pa še to, da je cena v dvajsetih letih narasla samo za 25 centov, torej 25 tolarčkov.

Angleški muzikolog Gerald Abraham je dokončal Schubertovo Nedokončano simfonijo. Za III. stavek (*Menuet s Triom*) je uporabil skladateljeve zapiske, za Finale pa *Entr'acte* iz *Rozamunde*.

Pred kratkim umrli svetovni dirigent Herbert von Karajan je z revijo *Gramophone* "pristal" na daljši intervju. Maestro se je spomnil svojih učiteljev in vzornikov ter med največje dirigente uvrstil Toscaninija (1867 – 1957) in Furtwanglerja (1886 – 1954). Karajan je zatrdil, da se je od njiju tudi največ naučil, in zato se jima je nameraval oddolžiti v knjigi o velikih dirigentih. Ali je bila ta knjiga dirigenta o dirigentih kdaj dokončana?

Simfonični koncerti

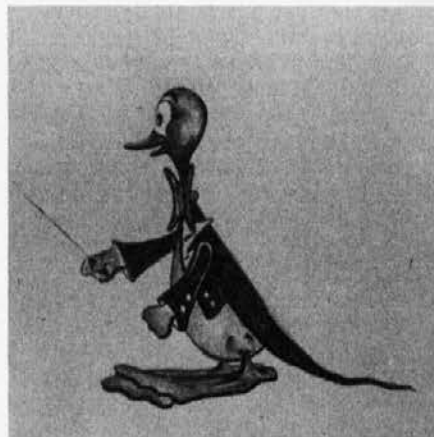
za najmlajše

December je mesec praznovanj, še posebej za otroke. Svojemu najmlajšemu občinstvu je Glasbena mladina Slovenije 23. in 24. decembra v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani namenila kar pet ponovitev posebej pripravljene simfoničnega koncerta v obliki glasbenih pravljic. Orkester Slovenske filharmonije je pod vodstvom dirigenta Antona Kolarja ob sodelovanju dveh mladih igralcev

Fišba kralja živali izpod peresa Miše Rädenkovića

Irene Zubalič in Roberta Waltla predstavil zanimivo glasbeno delo Živalski karneval francoskega skladatelja Camilla Saint Saensa. To pa niso bili navadni koncerti z recitacijami, ampak predstave, v katerih je dirigent Anton Kolar mladim poslušalcem pripovedoval o glasbi tega simfoničnega dela ter vsak stavek uvedel s projekcijo imenitne karikature živali, ki v njem nastopa. Mlada igralca sta predstavitev popestrila z odlomki iz pripovedk, ki jih je ob posameznih stavkih Živalskega karnevala napisal sam Anton Kolar. Njegova knjiga pravljic z naslovom *Živalski karneval* je pravkar izšla pri založbi Didakta.

Pingvin -dirigent

Ciklus Mladi mladim se uspešno nadaljuje

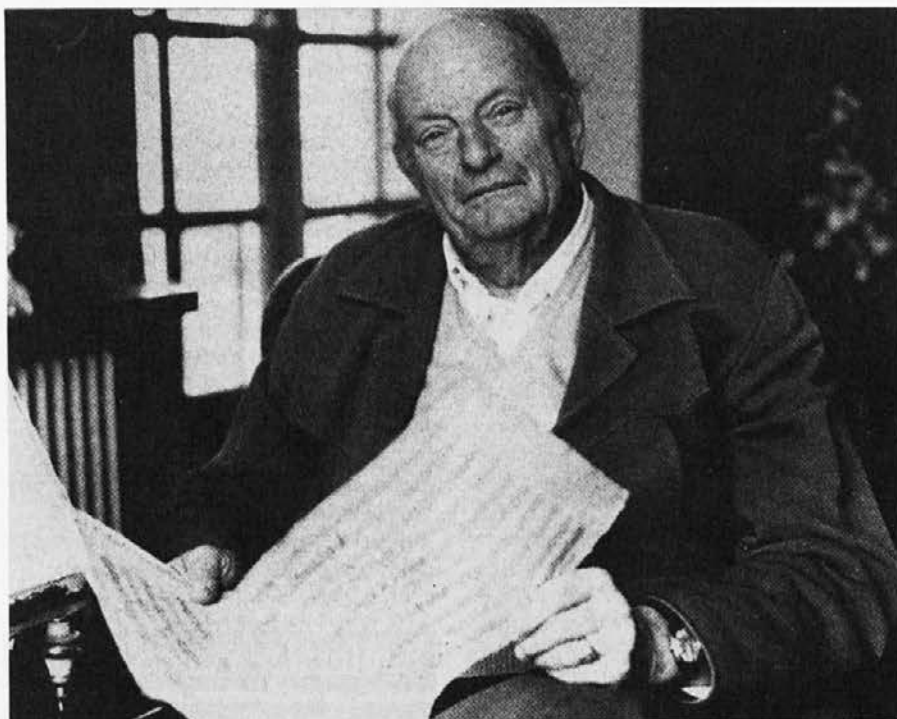
Glasbena mladina ljubljanska tudi letos pripravlja koncerte mladih glasbenih umetnikov v Kosovelovi dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani. Konec novembra sta tam nastopila pianistka iz Bologne Patricija Prati s solističnim prvim delom komornega koncerta in violinist Vuk Kraković ob spremljavi Bojane Karuza z drugim delom. 10. decembra pa sta se na istem odru predstavila komaj 17-letni hornist Sašo Juvan iz Maribora, ki ga je spremljala pianistka Hajnalka Magyar, ter makedonska oboistka Melina Todorovska, ki študira v Ljubljani, ob spremljavi Bojane Karuza. Spored izvajanih skladb je bil na obeh koncertih zanimiv in pester, mladi glasbeniki so se izkazali kot pravi koncertanti. Še posebej velja omeniti izjemno nadarjeno Melino Todorovsko, ki je svoje kvalitete dokazala tudi na uspešno opravljeni avdiciji za članico orkestra Slovenske filharmonije.

H.C. Robbins Landon

avtor knjige Zlata leta o Mozartu in o "mozartomaniji"

V letu proslavljanj 200. obletnice Mozartove smrti, je posebej zaslovel ameriški muzikolog H.C. Landon. Ugledni "mozartolog" je svojo znanstveno kariero začel s preučevanjem prvega izmed dunajskih klasikov – Josepha Haydna. Leta 1949 je v Bostonu ustanovil Haydnovo združenje, njegovo znamenito delo Haydnove simfonije pa je izšlo šest let kasneje. Landon se je posvetil raziskovanju Mozarta šele potem, ko je izčrpal vse možnosti nastvenih dognanj pri Haydnu, delno pa ga je k temu vzpodbudil tudi Formanov film Amadeus. Zgodbo o geniju je demistificiral že z delom Mozartovo zadnje leto. Knjiga je doživela izjemen uspeh, zato se je odločil za nadaljevanje. "Zlata leta" razkrivajo obdobje zadnjih desetih let skladateljevega ustvarjanja, od 1781 do 1791. Kmalu so bila prevedena v številne jezike in beremo jih lahko tudi v slovenščini. Na zahodu pa je do sedaj največji uspeh proti vsem pričakovanjem doživela Enciklopedija W.A. Mozarta.

Skupina mladih strokovnjakov je pod vodstvom H.C. Landona pripravila celosten prikaz kulture, znanosti in družbenih dogajanj iz časa skladateljevega življenja, ne manjkajo pa tudi znamenite osebnosti, ki so poznale salzburskega genija. Ali smemo upati, da bo to tehtno, a zahtevno branje pritegnilo tudi naše založnike?

H.C. Robbins Landon

Pred Mozartom in pred Haydnom, katero vrsto glasbe ste cenili? Zdi se mi, da za Vas obstajata samo ta dva skladatelja?

Čeprav je res, da sem veliko let posvetil prav Haydnu in Mozartu, pa sem v začetku spremljal različne glasbene zvrsti. Doma smo vedno poslušali glasbo. Mama je bila odlična pianistka in ob večerih, ko še ni bilo televizije, nam je igrala Bacha, Mozarta in Beethovna. V šoli sem se prvič srečal z Mozartom pri pevskem zboru, ko smo peli njegov Ave, verum corpus. Pri trinajstih letih sem dobil zelo simpatičnega profesorja glasbe. Učil me je klavir in nekoč mi je rekel: "Roby, ne predstavljam si te kot velikega pianista in povrh vsega, na svetu je toliko znamenitih pianistov. Imam pa idejo, ki ti bo morda všeč. Naredi nekaj za Haydna."

Nato mi je razložil, da sploh ne obstaja edicija kompletnih Haydnovih del in da celo 90% skladateljevih del ni izdanih. In ko sem spoznal, da je ta veliki glasbenik napisal več kot sto simfonij, sem se zanj resno odločil. Kasneje, na univerzi in na konservatoriju, sem se raziskovanju popolnoma posvetil. Danes lahko s ponosom rečem, da je ostalo neizdanih le približno 10% njegovih del. Kljub tem raziskovanjem, sem med študijem naredil nekaj tudi za Mozarta, ki je zame vedno veljal kot največji glasbenik vseh časov. Bil pa sem mnenja,

da me Mozart tako ne "potrebuje". Zanimivo je, da sem začel s prvimi raziskavami ob njegovi dvestoletnici rojstva, leta 1956.

Za Mozarta ste se odločili, ko ste mislili, da ste s Haydnom že zaključili.

Da, natančno tako. Moj prijatelj iz založniške hiše Thames and Hudson mi je telefoniral iz Prage, ko so snemali film Amadeus.

"Nekaj neverjetnega se dogaja. Snemajo film, ki bo zelo dober, ne bo pa imel nobene zveze z Mozartom. Napisati moraš resnico."

Zelo je vztrajal in končno sem napisal tri poglavja in jih dal v oceno. Prijatelj iz Italije so mi rekli, da je delo morda predolgo, z veliko imeni in preveč podatki, da pa je ideja dobra. In tako se je rodila knjiga Mozartovo zadnje leto, ki je postala bestseller. Prav vsi smo bili presenečeni in navdušeni nad tolikšnim uspehom, ki je povzročil, da je bila knjiga prevedena v osem tujih jezikov. Odločili smo se za drugo knjigo, ki je ponovila uspeh in morda se je prav zato porodila ideja o Enciklopediji Mozarta. V Franciji so je samo v šestih tednih prodali 20.000 izvodov. To ni čtivo, ki bi se bralo kot James Bond.

Zakaj mislite, da obstaja toliko legend o Mozartovem življenju? Ali smo sedaj bližje resnici?

MOZART FOR EVER

Osebo mislim, da smo, vendar pa... Poglejte npr. film Amadeus, ki je poln takšnih legend in ima prav zaradi tega takšen uspeh. Rekel bi, da je kot "western" s svojimi "gagi" in raznovrstnimi efekti. Kot film je fantastičen, vendar pa nima nobene zveze z Mozartom. Filmarji sami so zatrjevali, da niso imeli namena obdelati Mozartovega življenja, ampak zgodbo o zavisti, povprečnosti, kar se mi zdi bolj slab izgovor. Delno pa le drži: to ni zgodba o Mozartu, to je zgodba o Salieriju.

Ali verjamete, da bodo vse te aktivnosti ob dvestoletnici rabile boljše poznavanju Mozarta, njegovega življenja in dela?

Prav gotovo, kajti že to, da so posneli vsa njegova dela, je edinstveno. Ko pa bodo minila vsa ta proslavljanja, bo spet vse teklo po starem. Še vedno bo popularen, še vedno bodo igrali njegova dela, vse te neumnosti, kot so npr. majice z napisi "I love Mozart", ali "I love Constanza", pa bodo izginile. Svet je bil pač vedno poln stvari dvomljivega okusa.

Pa spremeniva temo. Ali mislite, da je Köchlov katalog še vedno dober priročnik za delo?

Je edini, ki ga imamo, vendar bi ga bilo treba popraviti, ker so nekatere stvari napačne. Za Serenado za trinajst instrumentov npr. danes vemo,

da je nastala na Dunaju, v katalogu pa je napisana za čas v Münchnu. Koncert za rog, označen kot K 412, je skladatelj napisal šele v zadnjem letu življenja. Katalog bi res bilo treba popraviti, vendar je to tehnično zelo zahtevno delo.

Pred kratkim ste izjavili, da Vam zelo ugajajo interpretacije Mozarta na način, kakor ga izvajata Harnoncourt ali Gardiner. Ali se Vam zdijo te interpretacije bolj avtentične, kot npr. Böhmova ali Kripsova? Tiči vzrok v dirigentih ali v izdajah?

Mislim, da je treba vedeti, kako je zvenela Mozartova simfonija na avtentičnih instrumentih. Po tem, kar je naredil Hogwood, je mogoče narediti to, kar je uspelo Harnoncourtu. Teorije je apliciral na današnji orkester in ustvaril novo interpretacijo Mozarta. Po mojem mnenju je Harnoncourtu uspela briljantna izvedba. Ali veste, da se slog interpretacije menja vsakih petdeset let? Mozart z začetka našega stoletja je bil popolnoma drugačen od današnjega. Sami lahko preverite, če poslušate posnetke Carusa, ali orkestrske izvedbe. Tempi so se zelo spremenili. Adagio ni več tako počasen. Povrh vsega pa ta ideja ni osamljena. Je plod večletnih raziskovanj, npr. tempov Mozartovega časa.

Kdaj se je porodila ideja o Enciklo-

pediji Mozarta in kako je sestavljena?

Prijatelj Bill Millington z založbe Thames and Hudson mi je telefoniral in mi sporočil, da delajo enciklopedijo Beethovna. Ker me je to zelo zanimalo, mi je razložil, po kakšnem principu bo narejena. Na koncu mi je še predlagal, naj kaj podobnega naredim z Mozartom. Izbrali smo skupino mladih muzikologov in kritikov, ki so obljubili, da bodo v določenem času napisali svoj del in, hvala bogu, so obljubo izpolnili, tako da smo pravočasno prišli v Mozartovo leto. Ko smo začeli delati, sem večkrat premišljeval, kako se bo vse to izteklo. In ne-

Mozartov klavir, izdelan 1780

verjetno, izteklo se je bolje, kot sem pričakoval.

Ali obstaja kakšno Mozartovo delo, ki Vam je še posebej pri srcu?

Prav vsa jih imam rad. Nekoč sem svojo učenko vprašal nekaj podobnega. "Kateri koncert ti je najbolj všeč?" "Zadnji, ki sem ga igrala." Na to vprašanje ni mogoče odgovoriti. Pri Mozartu občudujem toliko stvari! Po mojem mnenju je to skladatelj, pri katerem je tudi t.i. "drugorazredna" skladba velika umetnina.

Pogovor po reviji Monsalvat priredila
Veronika Brvar

SONATES
POUR LE CLAVECIN

Qui peuvent se jouer avec l'Accompagnement de Violon

DEDIÉES
A MADAME VICTOIRE
DE FRANCE

Par J. G. Wolfgang Mozart de Salzbourg
Âgé de Sept ans

OEUVRE PREMIERE

Prix 4 Livres 4 Sols

Gravés par Mme l'Académie Ci-devant rue St. Jacques
à présent rue St. Honoré Vis-à-vis le Palais Royal.

A PARIS
aux Adresses ordinaires

AVEC PRIVILEGE DU ROI.

imprimé par petit bleu

The Beatles

padejo na avdiciji?

januar 1962

Liverpoolski The Beatles padejo na avdiciji diskografske hiše Decca. Zato pa ta sprejme in podpiše pogodbo z Brianom Pooleom & The Tremeloes. Medtem v Ameriki in Evropi vsi (ali skoraj vsi) plešejo twist.

december 1970

Paul McCartney da vlogo na Visoko sodišče v Londonu in v njej zahteva razpustitev The Beatles Co.. John Lennon in Yoko Ono izdeta LP z naslovom The Plastic Ono Band, George Harrison pa odmeva s "hari-krišna" uspešnico My Sweet Lord. Medtem so ta prave stvari v rockovskih krogih LP-ji Abraxas Santane, Led Zeppelin III ter Layla najnovejšega projekta Erica Claptona – Derek & The Dominos.

januar 1972

John Lennon ima novo skupino Elephant's Memory. BBC prepove predvajanje McCartneyeve nove male plošče Give Ireland Back To The Irish. Histerija poslušalk na britanski turneji T.Rex spominja na najboljše čase Beatlov.

december 1980

Mark David Chapman ubije Johna Lennona. Hit skupina leta so ska – zabavljači Madness. Izid LP plošč Ace Of Spades Motorheada ter Sandiniste The Clash.

ODMEVI ČEZ LUŽO

Velika Britanija vse do srede petdesetih let tega stoletja ni imela moderne popularne glasbe z lokalnim obrazom, z izjemo bolj ali manj neodmevnih poskusov predelav ljudskih skladb iz XIX. stoletja. Sedež britanske zabavnoglasbene industrije je bil seveda v Londonu. Vplivne položaje v njej so dobivali le posamezniki z ustrežno izobrazbo (predvsem z diplomami tamkajšnjih visokih šol za kulturo in umetnost (art school) in tradicionalnim okusom. Med njih so se redko prebili ustvarjalni "laiki", kakršni so mešali popularnoglasbene štrne v ZDA (producent Phil Spector, oče rock'n'rolla Alan Freed, lastnik tovarne črnkega popa Motown Berry Gordy Jr.). Večina glasbenih poslovnežev je v pop glasbo prišla iz gledaliških, likovnih ali pa klasičnih glasbeniških logov, kjer je bila konkurenca precej hujša, denarja pa manj, in vanjo prinesla svoje prenapete ideje o Visoki kulturi. Popularna glasba je bila za njih le nujno zlo, zvočni Frankenstein, ki se je razumljivo lahko rojeval le v laboratorijih ameriških barbarov. Tako so takratne štiri britanske diskografske velikanke (EMI, Decca, Phillips in Pye) bolj ali manj skrbele le za ponatis ameriških belskih uspešnic, od časa do časa pa so se potrudile tudi z njihovo domačo verzijo. Skrajno zaprti do drugačne, mlade glasbe, še posebej domače, sta bili tudi obe najodmevnejši radijski postaji, ki ju je poslušalo britansko občinstvo, BBC z do skrajnosti starokopitno glasbeno politiko (sprva se je izogibala celo predvajanju rock'n'roll uspešnic) ter Radio Luxembourg, ki je bila komercialna postaja in je najpogosteje predvajala le uspešnice tistih založb, ki so si lahko radijski čas plačale. Zato pa je imela Velika Britanija tradicijo močnega popularnoglasbenega tiska z Melody Makerjem in NME-jem v glavnih vlogah.

Ko so se v prvih mesecih leta 1955 na straneh britanskih glasbenih časopisov pojavili naslovi, ki so razglašali novo ameriško glasbeno modo "rock'n'roll" (izvajal naj bi ga neki debelušni Bill Haley), se ni z izjemo tistih, ki so imeli zelo dobre stike z glasbenimi krogi čez lužo, nihče pretirano razburjal. Ameriških neandertalskih mod je bilo v tem stoletju že na desetine. Oktobra 1955 je bila v Londonu premiera filma o najstniškem nasilju Blackboard Jungle (Džungla v razredu), ki je pred tem že okužil ZDA. Negovo špico je krasila skladba Rock Around The Clock Billa Haleya. To jesen je v Angliji počilo, najprej na predstavah filma, kjer so trpeli predvsem sedeži, nato v zaspanem ozračju angleških mladinskih dvoran in plesnih klubov. Kljub temu, da je BBC mnoge ameriške rock'n'roll uspešnice uvrstila na svoje črne liste, se novemu valu ni mogla dolgo upirati, saj je to uspešno glasbo na veliko vrtil Radio Luxembourg, ki je uvedel celo tedensko oddajo, v kateri je gostoval zgoraj omenjeni ameriški D.J. Alan Freed. Na pritisk trga so se bile prisiljene odzvati tudi diskografske hiše. Januarja 1957 je na turnejo po Veliki Britaniji prišel Bill Haley in tam so ga sprejele vsesplošna histerija in razprodane dvorane. Podobno so v Angliji dobro leto pozneje sprejeli Buddyja Hollyja & The Crickets. Kljub temu so mladi Angleži daleč najbolj padali na Elvisa Presleya, ki so ga lahko gledali le v filmih. Med tolpo petih največjih v Veliki Britaniji je treba omeniti še Eddieja Cochrana in Everly Brothers.

Britanska mladina je na radijskih valovih lahko poslušala predvsem ameriške izvajalce rock'n'rolla. Sicer pa je večina izdelkov britanskih izvajalcev te glasbe tudi močno zaostajala za uvoženimi, po eni strani zato, ker so na njih redno sodelovali studijski glasbeniki, ki niso imeli nobenega občutka za rock'n'roll, po drugi pa zato, ker britanski pevci niso znali najti lastnega stila petja; mnogi so se poskušali celo s parodiranim ameriškim akcentom. Daleč najkvalitetnejša in najodmevnejša med njimi sta bila dva, že proti koncu

leta 1956 Tommy Steele, ki je bil znan po zelo vročih koncertih, ter dve leti pozneje Cliff Richard, ki je bil dovolj korektna kopija Elvisa Presleya in je imel za sabo tudi skrajno sposobno in disciplinirano zasedbo, The Shadows. Cliff se je tako na angleških lestvicah uspelo tepel s Presleyem, Hollyem, Connie Francis in Frankom Sinatro. Britanski poslovneži so se na njegov uspeh odzvali s celim bataljonom najstniških pop pevcev po zgledu ameriških pop lutkic, z Martijem Wildeom, Georgiejem Fameom, Adamom Faithom ter s Helen Shapiro. Novopečeni britanski rock'n'roll uporniki so hitro obrnili hrbet taki glasbi. Za razliko od Tommyja Steelea in njegovih kolegov, ki so poznali le uvožene ameriške uspešnice, so se začeli seznanjati z glasbenim ozadjem rock'n'rolla. Prav v tem času se je namreč med obiskovalce britanskih podzemnih klubov prebil rhytm & blues, ki se je še posebej uveljavil med mladimi študenti. Mladi so največ informacij o njem dobili v reviji Melody Maker. Britanski študentski krogi so že od druge svetovne vojne naprej navdušeno sledili predvojni črnski popularni glasbi (newyorškemu jazzu, dixielandu, swingu) ter ameriški folk in protestniški glasbi, s katero je do njihovih ušes dospel tudi marsikateri izvajalec country bluesa. Privrženci te glasbe so bili pripadniki prve britanske povojne "jezne generacije", ki je brala beat poezijo in se kot prva zoperstavila nuklearnemu oboroževanju. Med njo so sprva odmevali trad jazz hiti. Leta 1955 je eden ključnih britanskih izvajalcev te godbe Chris Barber na svojo veliko ploščo vključil tudi skiffle skladbo Rock Island Line blues mojstra Leadbellyja v izvedbi svojega banjoista Lonnieja Donneganja. Skiffle je bila glasba revnih črncev iz dvajsetih let, ki so jo ti izvajali na improviziranih glasbilih – na deskah za pranje perila, sodih ipd. Donneganova skladba je na široko odmevala med mladimi, nakar je izbruhnila prava moda skifflea. Lonnie Donnegan je posnel še več uspešnic – predelav skladbic ameriških črnih mojstrov bluesa ter izvajalcev folka. Z njim je še stopnjeval vsesplošno zanimanje za blues in folk.

Skiffle, ki ga je uvedel med Angleže, je bil pomemben tudi kot način izvajanja glasbe, saj so ga lahko igrali vsi, ne glede na

Elvis med svojimi oboževalkami

finančne zmožnosti. Ob "ribežnu" in basu iz metle si zanj potreboval le akustično kitaro. Hkrati je bil zelo enostaven glasbeni izraz. Tako ni čudno, da so mladi Angleži v drugi polovici petdesetih let množično ustanavljali skiffle skupine in z njimi delali prve glasbene korake. Večina skiffle skupin je seveda propadla, nekatere najbolj trmaste in ustvarjalne pa so se obdržale na površju in počasi zbrale toliko denarja, da so si lahko kupile bobne in električne kitare. S skiffлом je začela večina kasnejše uspešnih britanskih rock skupin. Točno to glasbo pa so z vsem navdušenjem igrali tudi liverpoolski Quarrymen, ki jih je osnoval John Winston Lennon.

Tommy Steele

ZGODNJA LETA

Znebiti se moramo ljubiteljskega prepričanja, da je bilo tisto, kar so počeli Beatles, kategorija zase, kilometre daleč nad vso ostalo popularno glasbo. Glavne kvalitete Beatlov so bile ob nadpovprečnih glasbeniških sposobnostih predvsem odprtost do vseh svežih popularnoglasbenih vetrov, občutek znati potegniti iz njih tisto, kar bo vžgalo pri pop publikli, ustvarjalna trma, izvrsten medijski nastop (skupina je bila tudi izjemno fotogenična), pozabiti pa ne gre tudi tega, da sta za njimi stala prvorazreden poslovnež (Brian Epstein) ter ravno tako izvrsten aranžer in umetniški direktor (George Martin). Prav tako ne držijo pogosto celo zapisane trditve, da je v začetku šestdesetih let pred prihodom Beatlesov v popularni glasbi zevala popolna praznina. To bolj ali manj velja za takratno britansko popularno glasbo, nikakor pa ne ameriško.

S producentom Georgeom Martinom

Anti-Beatles? Mick Jagger

črnski hiti – najbolj vroč je Locomotion Little Eve, ob njej pa podobno odmevajo Motown skladbice Do you Love Me The Contours, Twist And Shout The Isley Brothers, malce pozneje pa bo tako tudi z You Really Got A Hold On Me Smokeya Robinsona & The Miracles. Beatlesi so si jih najverjetneje žvižgali še v spanju.

Avgusta 1962 so Beatli opravili še zadnjo nujno menjavo v skupini. Iz nje je letel njihov dotedanji bobnar in njihov najpopularnější član Pete Best, ki očitno ni mogel dohajati tehničnih zahtev studia. Zamenjal ga je bobnar zgoraj omenjene lokalne skupine Rory Storme & The Hurricanes Richard Starkey.

5. oktobra so Beatles izdali svojo prvo malo ploščo Love Me Do. Ta ni doživela posebnega odmeva med kritiki. Eden redkih ocenjevalcev, ki so jo vzeli v roke, je zapisal, da se vleče, da pa je glasovno dovolj zanimiva. Vzpon Love Me Do je bil počasen. Če ne bi imeli Beatlesi za sabo tropov mladih liverpoolskih fanatikov, ki so radijske postaje zasovali s tonami pisem, v katerih so zahtevali njeno predvajanje, sploh ne bi prišla daleč. Tako je plošča šele januarja dosegla Top 20. Sestava omenjene lestvice najbolj prodajanih plošč je bila značilna za takratno dogajanje v britanski pop glasbi. Res je, da so bili na vrhu ponovno The Shadows s svojo novo uspešnico Dance On, toda kar štirinajst od dvajsetih skladb na njej so izvajali ameriški

Nazaj v prihodnost, oziroma tokrat, v preteklost!
Maj 1960. Liverpoolski klub Cavern prav takrat razširi svojo programsko ponudbo in začne poleg jazz zasedb predstavljati tudi lokalne pop skupine. Ne, prvega večera v njem ne odprejo Beatlesi, ki se takrat imenujejo še The Silver Beetles in se ravno v tem času kot spremljevalna skupina rock'n'rollerja Johnnyja Gentlea potikajo po Škotskem, temveč skupini, ki sta danes znani le poznavalcem (Cass & The Casanovas ter Rory Storme & The Hurricanes). V ZDA vlada v tistem času folk vročica, imenovana Kingston Trio. Ta skupina je v zadnjem letu izdala štiri uspešne plošče (med njimi je tudi zadnja Sold Out), od katerih se je z zadnjimi tremi vsakič najmanj za tri tedne zasedla na vrhu lestvice najbolj prodajanih plošč. Poleg tega celo Angleži norijo na simpatična in glasovno sveža Everly Brothers, ki skačeta nekje med countryem ter rock'n'rollom ter sta pred kratkim v Angliji kot za šalo razprodajala dvorane.
Marec 1961. Beatles podpišejo pogodbo za tromesečno gostovanje v hamburškem klubu Top 10. Na naslovnica glasbenih časopisov se ob povratniku iz vojske Elvisu Presleyu (njegov novi superuspešni LP nosi temu ustrezen naslov – G.I. Blues (Vojakov blues) pojavlja vedno več črnskih izvajalcev. Konec leta 1960 vse zasvoji slepi Ray Charles z uspešnico Georgia On My Mind ter LP The Genius Of... Ob njem so tu še Drifters, Shirelles ter prvi hiti tovarne črnskega popa Motown. Nekaj takratnih črnskih uspešnic: Spanish Harlem, Stand By Me, Please Mr. Postman, Kansas City ter Money. Zadnje tri lahko pozneje najdete tudi na ploščah Johna, Paula, Georgea ter Ringa. V drugi polovici leta 1960 so se v orbito pop glasbe uspešno izstrelili tudi The Shadows. Njihova prva mala plošča Apache je plošča leta po izboru bralcev NME-ja.
Junij 1962. Beatles končno podpišejo pogodbo za britansko založbo EMI Parlophone. Moda twistanja se počasi polega. Zato pa je do svoje prve velike plošče že prišel Bob Dylan, do svojih prvih malih pa ameriški sopotniki Beatlov The Beach Boys. Američani še vedno najraje poslušajo Raya Charlesa, tokrat njegovo malo ploščo I Can't Stop Loving you ter veliko ploščo Modern Sounds in Country & Western Music. Največ malih plošč v tem polletju je v Angliji prodal Elvis Presley, za njim pa sta Cliff Richard in twistar Chubby Checker. Poletni

Kralj twista Chubby Checker

izvajalci ali pa so bile plod dela ameriških avtorjev. Že v nekaj mesecih se je to stanje obrnilo na glavo. Zdaj je bilo seveda treba najti še en, še boljši hit in producent George Martin je predlagal skladbo, ki jo je Beatlom na kožo napisal eden izmed uveljavljenih britanskih pop obrtnikov. A Beatlesi so skladbo zavrnil! To je bilo popolnoma v nasprotju s pravili takratne industrije zabave. Takega greha si ni smel privoščiti noben izvajalec z le srednje uspešno ploščo. Georgea Martina je zelo verjetno vrglo v zrak. Kljub temu je premogel dovolj zdrave pameti, da je mladim prevzetnežem navrgel, naj potem sami prinesejo svojo skladbo. Beatles so se vrnili s Please Please Me, Martin pa je k sreči prepoznal njene potenciale. Please Please Me je zdrvela na prvo mesto, za njo pa samo v letu 1963 tri še uspešnejše skladbe: From Me To you, She Loves you ter I Want To Hold your Hand. Kljub temu je Johna, Paula, Georgea in Ringa v tem letu s številom uspešnih malih plošč zasenčila druga liverpoolska skupina Gary & The Pacemakers, ki je med drugim pridno posnela tudi uspešnico, ki so jo Fab 4 zavrnil. Nekajkrat močnejši adut Beatlesov so bile velike plošče. Aprila 1963 so izdali LP Please Please Me. Že v naslednjem mesecu je postala ta plošča britanska številka ena in tako je ostalo do novembra, ko jo je na tronu zamenjala njihova druga velika plošča With The Beatles, ki je tam ostala vse do aprila 1964, ko so si Beatli začeli podajati žogico z Rolling Stonesi. Kaj je bilo tako novega pri Beatlesih? In zakaj so uspevali tudi z velikimi ploščami, kjer je spodrsnilo večini starejših izvajalcev rock'n'rolla? Beatles so se neverjetno dobro spoznali na takratno ameriško popularno glasbo in znali posamezne njene glasbene oblike uskladiti s svojo glasbeno podobo. Pri tem niso skrivali svojih vzornikov. Kot vire svoji glasbi so navajali Chucka Berryja, Buddyja Hollyja & The Crickets ter mnoge predstavnike takratnega novega vala v črnski pop glasbi – The Isley Brothers, Smokeya Robinsona & The Miracles, The Drifters, The Shirelles. Na prvih dveh velikih ploščah sta le 16 od 29 skladb zagrešila Lennon ter

na prostosti – svobodne, vesele, zelo pogosto tudi skrajno provokativne. Pri tem so se zelo pogosto norčevali iz sebe in iz svoje slave. Taka sta bila tudi njihova zgodnja filma, A Hard Day's Night ter Help!, ki sta, podobno kot Presleyevi filmi, izdatno pripomogla k širitvi njihove popularnosti.

Celo leto, vse do začetka 1964, so ZDA ostale imune pred Beatlesi. Po podpisu pogodbe za distribucijo so John, Paul, George ter Ringo tam naredili pravi potres. Histerija se je začela marca 1964, ko so Beatles zasedli prvih pet mest Billboardove lestvice najbolje prodajanih malih plošč (s skladbami Can't Buy Me Love, Twist And Shout, I Want To Hold your Hand, She Loves you ter Please Please Me), kar je dalo skupaj 60% vseh malih plošč, prodanih v tem mesecu v ZDA, ravno tako pa je na vrhu trdno obstala tudi njihova prva velika ameriška plošča Meet The Beatles. Beatlom so se kmalu na ameriških lestvicah pridružili še drugi britanski izvajalci, ob Rolling Stonesih v prvi vrsti še Animals, Manfred Mann ter Dave Clark Five.

Do srede 1964 je prišlo do jasnih prelomov v popularni glasbi, ne samo po zaslugi Beatlov. Skoraj vzporedno z njimi se je

Martha Reeves

širila slava ameriških The Beach Boysov ter Boba Dylana, medtem ko je bila glasba detroitske črnske založbe Tamla Motown edini širši ameriški branik pred navalom svežega britanskega popa. Ravno v poletnih mesecih leta 1964, v mesecih prve velike britanske ofenzive, ste lahko na vsakem vogalu slišali skladbice Under The Boardwalk The Drifters, Dancing In The Street Marthe & The Vandellas ter Where Did Our Love Go-The Supremes.

The Beach Boys

McCartney. Med ostalimi trinajstimi se je zvrstilo kar deset skladb črnskih ameriških soul ter gospel izvajalcev in en rock'n'roll. Črnski izvajalci so še posebej vplivali na gradnjo petja Beatlov. Tako so ti v sam vrh popularne glasbe vpeljali črnsko menjava petja in delitev glasov znotraj ene skladbe (poziv – odgovor, agresivni (yeah) vdori ali harmonizacija). Kljub številnim sposojenim skladbam in vplivom so bili Beatles prva britanska skupina, ki je odprla pot samostojnemu, lastnemu delu v studiu in razvoju emancipiranega pop glasbenika. V studio so namreč prišli z lastnimi glasbili in lastnimi skladbami in bili precej manj odvisni od producenta kot pop izvajalci pred njimi. Poleg tega so snemali skladbe, ki so jih, vsaj v tem obdobju, vedno že prej preverili na koncertih.

Beatli so pisali tudi izvrstna besedila, ki so bila, podobno kot v črnski rasni glasbi, ravno prav enostavna in konkretna. Zelo pomemben je bil tudi njihov izgled, ki je dišal po uporu, a uporu s stilom. Za razliko od Rolling Stonesov Fab 4 niso dajali vtisa družbi in morali nevarnih zveri. Njihove socialno naravnane izjave so bile zelo dvoumne. Vseeno pa je nad njimi ves čas viselo družbeno sporočilo, ki se je izražalo predvsem skozi njihovo nezadovoljstvo z vnaprej določenimi oblikami obnašanja in v njihovih sočnih ekscesih. Bili so simbol delavske mladine

ZRELA LETA

Poletje 1965. Beatles izdajo veliko in malo ploščo Help!, odmevajo pa tudi z istoimenskim filmom. Njihova glasba je še vedno duhovita, živahna, zabavna, še vedno so najpopularnejša pop skupina na svetu (v New Yorku nastopijo na Shea stadionu pred okoli 60.000 poslušalci), a v dobro obveščenih popularnoglasbenih krogih Beatles niso več tisto najbolj sveže. Precej več se govori o Bobu Dylanu, njegovi novi veliki plošči Bringing It All Back Home ter njegovi šestminutni skladbi Like A Rolling Stone, ki razsaja po ameriških radijskih postajah. Pa tudi o njegovi uspešnici Mr. Tambourine Man, ki zelo razločno zaudarja po drogah in jo izvajajo kalifornijski folk-rock "Beatli" The Byrds. Višje se vrednoti tudi upornike Rolling Stones, ki ravno takrat izdajo svojo Satisfaction, ali pa mlajše britanske skupine yardbirds, Kinks, Who ter Them. Čisto mogoče je, da bodo Beatli ostali skupina za najmlajšo, najstniško publiko, medtem ko bodo podobo nastajajoče rock glasbe za "tehtnejšo" publiko oblikovali drugi. A Beatli takrat še niso zaspali. Za to imata najverjetneje glavno zaslugi oba odtrganca v skupini, George in John, ki sta brez dvoma zelo natančno poslušala in tudi doživljala vse, kar se je dogajalo v mlajših glasbeniških krogih okoli njiju. Tako izdajo Fab 4 konec leta 1965 veliko ploščo Rubber Soul. Na njej je cel

The Fab 4 na vrhuncu beatlomanije

kup romantičnih pop skladbic, kakršna je Michelle, ob njih pa se znajdejo tudi precej bolj dvoumni izdelki. Beatlogi najpogosteje analizirajo besedilo Norwegian Wood, ki je na prvi pogled nedolžna skladbica. Fant skuša zapeljati dekle. Ta je samska, svobodna in super. Odpelje ga k sebi domov. Njena hišica iz norveškega lesa je moderna in zelo razločno izraža njeno individualnost. Zapeljivec se zmede. Pijeta in pogovarjata se do jutranjih ur. On je prepričan, da bosta na koncu zaključila v postelji. A dekle mu takrat, ko se odloči, da se bo spravila spat, navrže, da ima zgodaj zjutraj delo in ga tako na lep način odbije. Njegovo vidno frustracijo sprejme s smehom. Zapeljivec prespi v banji. Ko se zjutraj zbudi, nje ni več in on pripravi ogenj. Norveški les dobro gori. Beatlogi si niso edini, če gre v tej skladbi res za namig maščevanja skozi požig ali ne.

Na začetku naslednje jeseni izdajo Beatles novo veliko ploščo Revolver, s katero ponovno burijo duhove. Na njej so skladbe, ki dišijo po Indiji (Love you To) ter po drogah (Yellow Submarine, Tomorrow Never Knows), vedno bolj pa postajo jasno, da avtorski tandem Lennon-McCartney razpada. Johna odnaša skupaj z Georgeom v eksotiko in eksperimentiranje, medtem ko ostaja Paul v bolj konvencionalnih, a še vedno premaknjenih pop vodah. Njegova je tudi uspešnica s te plošče Eleanor Rigby. A skladbe z Revolver niso za tisti čas nič izjemnega. Bob Dylan ravno takrat izda svoj med številnimi rockoslovci najbolj cenjeni veliki izdelek Blonde On Blonde, The Beach Boys pa predvsem v Veliki Britaniji visoko hvaljeno veliko ploščo Pet Sounds ter malo ploščo Good Vibrations, kar jim konec leta med bralci britanskega NME-ja prinese prvo mesto, pred Beatlesi. Še nekajkrat bolj radikalne plošče izdajo newyorški The Velvet Underground (znameniti prvenec z banano) ter odtrganci The Mothers Of Invention (Freak Out). Naslednje velike plošče se Beatles lotijo še precej bolj natančno. Konkurenca na novo oblikovanem rock tržišču, ki vedno pogosteje primerja rock glasbo z umetnostjo, je iz meseca v mesec ostrejša. Januarja 1967 izide prva velika plošča Doors, ki s svojo, z erotiko nabito uspešnico Light My Fire ter enajstminutno mračno norostjo The End podre marsikakšno predstavo o uspešni popularni glasbi. V britanskim glasbenih krogih se vedno bolj govori tudi o mulatu Jimiju Hendrixi, ki kar čara s kitaro. Najstniško tržišče prevzamejo Beatlom The Monkees, ki imajo za sabo celo televizijsko oddajo. Junija 1967 izdajo Fab 4 veliko ploščo Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band, ki jo imajo številni glasbeni kritiki za največjo glasbeno mojstrovino pop in rock glasbe v šestdesetih letih, drugi pa jo imajo le za tehnološko produkcijsko dovršen izdelek, narejen v skladu z zahtevami časa, a brez pravega duha. Plošča je pravi glasbeni kaleidoskop, v njej pa se mešajo kabaret, Indija, popevčice, ohlapno prikrite hvalnice drogah (Lucy in the Sky with Diamonds), ob še mnogih drugih vetrovih z vseh koncev takratne planetarne pop kulture. Sgt. Pepper je kot plošča z dovršenimi, "umetniškimi" aranžmaji ter revolucionarnimi premiki v tehnologiji snemanja, obenem pa kot plošča s konceptom –

konceptualni album, izjemno vplivala na izvajalce tako imenovanega "progresivnega rocka" konec šestdesetih in v začetku sedemdesetih let, ki so jo ti celo sami izpostavljali kot veliki zgled pri ustvarjanju nove rockovske umetnosti. Večina jih je nato v svoji visoki konceptualnosti in progresivnosti tudi potonila, saj se je izgubila v praznem poigravanju z glasbeno formo. Nekako ob tem času so Beatli ustanovili tudi Apple, ustanovo, ki naj bi se posvečala izdaji plošč, snemanju filmov in podpori mladim ustvarjalcem, filozofom, izumiteljem, ki niso mogli priti do sredstev po utečenih poteh. Že avgusta je Beatle in Apple streslo do temeljev. Umrl je Brian Epstein, šef njihovih poslov in takorekoč peti član skupine. Za Beatle so se začeli časi polomij. Prva je bila njihov veliki novi TV filmski projekt Magical Mystery

Beatles leta 1966 na Stadionu Shea

Jimi Hendrix

Jim Morrison (The Doors)

Tour. Sredi leta 1968 so se zaprla vrata Applovemu butiku na londonski Baker Street. Medtem so člani skupine romali v Indijo in na veliko eksperimentirali, po Epsteinu pa je posle vsaj za silo v roke vzel najbolj pragmatični Paul. Tako je nova (dvojna) plošča Beatlov White Album izšla šele jeseni 1968 in je bila kljub izredno uspešni Lady Madonna/Revolution, ki je izšla nekaj mesec pred njo, le izdelek skupine, ki je izgubila sapo v dirki s takratnimi svežimi zasedbami, z The Doors (na novi plošči Waiting For The Sun), z Big Brother & The Holding Company z Janis Joplin v glavni vlogi (na prvi uspešni plošči Cheap Thrills) ter z Jimi Hendrix Experience (z odmevno Electric Ladyland). Takratni recenzenti so poudarjali, da je novi izdelek Beatlov v prvi vrsti lepljenka skladb različnih avtorjev z različnimi zanimanji. To njihovo mnenje so še podkrepile solo plošče Georgea ter Johna & Yoko. Nič drugače ni bilo s poslednjima izdelkoma skupine, z Abbey Road ter Let It Be. Ena redkih svetlih točk poslednjih let skupine ostaja risanka yellow Submarine, ki je bila pomembna točka v razvoju animiranega filma.

Bog Robert Zimmerman
alias Bob Dylan

Pred fotografiranjem za ovitek plošče Abbey Road

POTEM ...

Člani Beatlov so s svojimi izdelki v prvi polovici sedemdesetih let še odmevali v popularni glasbi. Prva je najbolj odmeval "hari-krišna" George Harrison, predvsem z malo ploščo My Sweet Lord ter s pripravo newyorškega koncerta za Bangla Desh. Sledil mu je John Lennon s samo eno na splošno toplo pozdravljeno veliko ploščo, Imagine. Paulu McCartneyu in njegovim Wingsom je veliki met uspel šele 1974, s ploščo Band On The Run. Od nje naprej so Wings prodali na tone svojih izdelkov in so se vedno bolj trdno umeščali med ključne skupine sredinskega rocka za ostarelo nostalgično rock publiko z debeli denarnicami. Medtem so novinarji ter glasbeni poslovneži vneto iskali nove Beatlese. Z njimi so primerjali angleške pub rockerje Slade, pa celo škotsko najstniško skupino Bay City Rollers in simfo-pomp zasedbo Electric Light Orchestra. Iskanje novih Fab 4 se je končalo šele z začetki punka, ko je postalo jasno, da so se zgledi mladih radikalno spremenili.

Peter Barbarič

Lennonov psihedelični
Rolls Royce

diskografija

1963

- From Me To You/Thank you Girl
- PLEASE PLEASE ME
- She Loves you/ I'll Get you
- I Want To Hold your Hand/This Boy
- WITH THE BEATLES

1964

- I Call your Name/Slow Down/Long Tall Sally/Matchbox
- A HARD DAY'S NIGHT
- I Feel Fine/She's A Woman
- BEATLES FOR SALE

1965

- A Ticket To Ride/Yes It Is
- Help/I'm Down
- HELP
- RUBBER SOUL
- Day Tripper/ We Can Work It Out

1966

- Paperback Writer/Rain
- REVOLVER
- A COLLECTION OF OLDIES... BUT GOLDIES (Bad Boy)

1967

- SGT. PEPPER'S LONELY HEART CLUB BAND
- MAGICAL MYSTERY TOUR

1968

- Lady Madonna/The Inner Light
- Hey Jude/Revolution
- THE BEATLES (the "White" Album)
- YELLOW SUBMARINE

1969

- Get Back/Don't Let Me Down
- ABBEY ROAD
- Let It Be/you Know My Name
- LET IT BE

Z velikimi črkami so zapisane velike plošče, medtem ko so z malimi naštetje male, in to samo tiste, na katerih je vsaj skladba, ki je ni na nobenem LPju. Na plošči A Collection Of Oldies je nova le skladba Bad Boy. Matična hiša Beatlesov EMI (Parlaphone, Apple) je vse te plošče v osemdesetih letih izdala tudi na CD-jih. Vse male plošče zajema dvojni album Past Masters. Drugim izdajam se velja izogibati, ker niso bistvene.

INTERVJU Z JOHNO M LENNONOM

Intervjuji z legendami rock'n'rolla so gotovo največji užitek in napor rock novinarstva. Jann Wenner je bil eden izmed ustanoviteljev še danes aktualnega časopisa ROLLING STONE, ki je zaslovel ravno zaradi Wennerjevih enkratnih esejev in odličnih intervjujev s tako eminentnimi imeni rock zgodovine kot so: Bob Dylan, Eric Clapton, Jerry Garcia in končno največja karizma med Liverpoolskimi Beatli – John Lennon.

“John Lennon je bil na naslovnici prve številke ROLLING STONEA. Novembra 1968, ko je posnel prvi solo album “Two Virgins”, ki je bil zaradi naturističnega ovitka prepovedan, nam je poslal kočljivo fotografijo, ki smo jo s ponosom dali na ovitek naše dvaindvajsete izdaje,” pravi Jann Wenner in nadaljuje: “Ta najin razgovor je bil kot strela z jasnega. Nihče izmed Beatlov si do takrat ni drznil razlagati lastnih občutij do skupine in prijateljev, nihče ni pojasnil zakaj so šli Beatli narazen. John in Yoko sta prišla k meni 8. decembra, leta 1970. Z Lennonom sva se pogovarjala v mojem stanovanju, sredi New Yorka.”

Kako gledaš na album Plastic Ono Band?
“Prepričan sem, da je to najboljša stvar kar sem jih napisal. Trudil sem se, da bi bila moja poezija realistična in lahko priznam, da sem rabil kar nekaj let, da sem v svojem delu prepoznal resnico. “I’m A Loser”, “Help”, “Strawberry Fields”, vse to so globoko osebne pesmi. Kadar je le mogoče, pišem o sebi. Resnično ne maram pesmi o neki tretji osebi, ki živi v betonski puščavi. Spoštujem pesmi napisane v prvi osebi, hočem govoriti zgolj o sebi, to je vse! Najboljše pesmi, ki sem jih prej naštel, so nastale na podlagi resničnih izkušenj. Tiste pesmi, ki sem jih napisal tako, da sem lastni ego projiciral v neko situacijo in o tem spisal simpatično zgodbo, vztrajno tonejo v pozabo.”

Plastic Ono Band je neverjetno rudimentarna plošča, aranžmaji so brez odvečnih dodatkov.

“Ja, vedno sem hotel igrati preprosti rock. Kot cela generacija, sem tudi sam padel pod vpliv acid/psychedelic glasbe, toda ljubim rock'n'roll in se pod njegovo krinko čutim najmočnejšega. Imel sem idejo, da bi komadu “Mother” dodal kup zvočnih okraskov, toda, če ga pozorno poslušas opaziš, da že sam klavir pove vse, kar manjka mora ustvariti tvoja domišljija, če imaš posluš seveda.”

V komadu God praviš, da ne verjameš v magijo. Kdaj si prišel do spoznanja, da je čas, da zapoješ: “I don't believe in Beatles”?
“Ne spomim se kdaj sem dojel, da se mi ni treba ukvarjati s stvarmi, v katere več ne verjamem. Zato sem šel naprej, to je kot seznam božičnih daril: kje končati? Churchill? Hoover? Nekje moraš potegniti črto.”

Ko govoriš o svoji viziji sveta, me spominjaš na Dylana?

“Priznam, da občudujem njegovo obvladovanje besed. Toda Dylan je bullshit, ne verjamem v njegov mit in ne verjamem v Toma Jonesa in ostale zamaskirane avtorje. Dylanovo pravo ime je Zimmerman. Tako kot moje ime ni John Beatle, kličejo me John Lennon.”

Zdi se mi, da iz svojih novih pesmi veje aroganca do vsega, kar te moti. Yer Blues je gotovo mišljen kot parodija na angleško rytm&blues sceno?

“Ja, mogoče. Beatli so bili kot skupina neverjetno samozavestni. Zavedati se moraš, da je naša glasba, kljub temu, da je v osnovi šlo za sprevačanje ameriške glasbe, pomenila razvoj značilnega angleškega stila. V prvih letih rock'n'rolla so vse angleške skupine kopirale Elvisa. Ko danes gledam na te stvari, mi je jasno, da smo uspeli zato, ker smo se namerno izognili kopiranju Elvisovih gibov. To je bila premišljena politika Beatlov. Potem je na sceno stopil Mick Jagger, ki je krepko zatresel normative angleške scene. Ljudje so začeli govoriti, da so Beatli passe, ker niso dovolj divji. Ko smo bili mlajši, so bili tudi naši odri prepolni cirkusantskega razpoloženja. Takrat smo se obnašali tako, kot se zdaj “preserava” Mick

Jagger. Naši nastopi v Hamburgu so poglavje zase. Na sceno smo privlekli straniščno školjko, sranje in scanje so bili sestavni del nastopa. To ni tisto kar počne Pete Townshend (THE WHO), kaj takega ti pride na pamet, če igraš šest ali sedem ur skupaj.”

Vprašal sem te o pesmi Yer Blues?

“To je pesem o bluesu, o petju bluesa. Vsi smo poslušali Sleepy John Estesa in ostale bluesmene. Blues je bil med razmišljujočo mladino neverjetno popularen. Toda, peti blues, to je nekaj nedosegljivega, tega se še kako zavedam. Mislim, da gre Dylanu to bolje od rok, čeprav čutim, da ni popolnoma prepričan v svoj vokal, saj ga lahko hitro ujameš kako blefira s svojim glasom. zdaj so stvari drugačne, glasbeniki so šli preko tega in prav je, da vsak poje po svoje.”

Ko snemaš, si okupiran z občutki ali s perfekcijo zvoka?

“Eno in drugo me privlači, čeprav priznam, da so občutki tisto, kar mi največ pomeni. Velikokrat sem delal brez pretiranih nasnemavanj. Komad najlepše zveni, če igraš in poješ naenkrat. Tiste vrste snemanja, ko najprej posnameš podlago in nato vokal mi niso pri srcu.”

Že nekajkrat si omenil, da streliš k občuteni glasbi. ko poslušas svoje plošče, se gotovo znajdeš v zadregi, ko ugotoviš, kako osebna je cela zadeva?

“Tu pa tam se prav ustrašim kako globoko se spuščam. Odvisno od razpoloženja, enkrat se sramujem glasbe, drugič me je strah osebnih travm. Obstajajo pesmi, ki jih nikakor nisem mogel prenašati. Zgрозil sem se, če bi jih kje slišal in niti na misel mi ni prišlo, da bi takšne skladbe igral na koncertih, par mesecev pred tem so bile del železnega repertoarja mojih nastopov. Vse se pač spreminja.”

Kaj misliš o plošči Georgea Harrisona (All Things Must Pass)?

“Ne vem... mislim, da je dobra. Osebnost takšne glasbe ne bi nikoli igral. Nočem žaliti Georgeovih čustev. Ne vem kaj naj povem o tem. Mislim, da je boljša kot Paulova.”

Kakšna se ti zdi Paulova?

“To je navadno sranje. Upal sem, da bo boljša, ko jo je že tako napovedoval. Georgeova je preprosto prepolna tistih... saj veš moj glasbeni okus je čuden.”

Kako misliš “čuden”?

“Zvoki kot “A Wop Bop Alu Bop”. Obožujem rock'n'roll, človek. Ničesar drugega ne pogrešam. Ta glasba me je vzpodbudila, da sem začel igrati. Nič ni konceptualno boljše od nje. Nihče, ne Beatli, Dylan ali Stonsi niso izboljšali komada “Whole Lot Of Shakin”. Mogoče sem takšen kot naši starši. To je moje obdobje, sam sem ga zgradil in nikoli ga ne bom zapustil!

Prevod in priredba Jane Weber

Sestavlja Igor Longyka

Spoštovani bralci, spet je pred vami komplet ugank, ki smo ga povezali z osrednjo temo te številke, z Beatli. Tako kot zadnjič, smo uganke spet ovrednotili in glede na seštevek razporedili tudi nagrade. Razpisujemo:

- Eno 1. nagrado** (za 30 doseženih točk): kitaral
Eno 2. nagrado (za 20 – 29 doseženih točk): CD plošča
Tri 3. nagrade (za 10 – 19 doseženih točk): celoletna naročnina na revijo GM

Rešitve iz prejšnje številke

homonimna izpolnjevanke: 1. vejica, 2. Branik, 3. lakota, 4. dvojka, 5. rebula, 6. Lipica, 7. cvetka, 8. kutina, 9. slepec, 10. kolona, 11. krivec, 12. London.
JAKOB PETELIN kulturnozgodovinski dvogovor: humanizem, renesansa.
Zemljepisna izpolnjevanke: 1. Brioni, 2. Radlje, 3. Evropa, 4. Rimini, 5. Ljubno, 6. Macej, IDRJA, OLOMUC. **prečrtovalnica:** Harmoniae morales, motet.
rebus: Ribnica. **Gallusovi sodobniki:** Galilei, Michelangelo, Lasso, Villon, Tizian, Palestrina, Trubar, Dalmatin, Kalvin, Monteverdi.

NAGRAJENCI

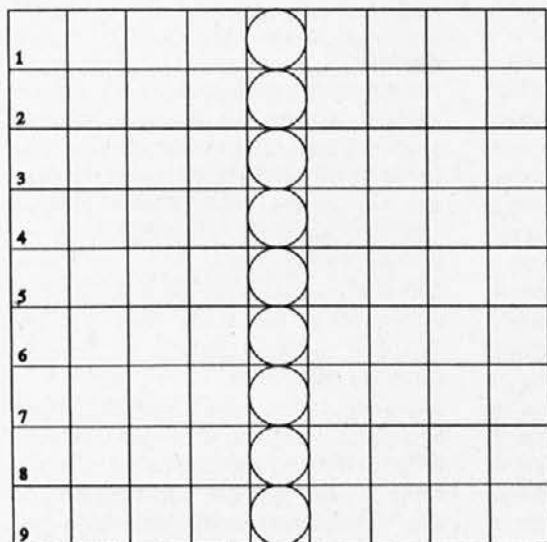
Uganke v prvi številki so bile kar zapletene, vendar pa smo dobili precej rešitev, med njimi pet popolnoma pravih. Žreb je nagrade razporedil takole:

- 1. nagrada** /CD plošča Gallus/: Marko Puschner iz Kamnika
- 2. nagrade** /glasbeni koledar/: Barbara Ganzitti iz Kopra
Mojca Stojanov iz Črnomlja
Karolina Medvešček s Črnega vrha nad Idrijo
- 3. nagrade** /naročnina na revijo GM/: Nina Schmidt iz Ljubljane
Olga Špende iz Litije
Marko Ferber iz Medvod

Rešitve pošljite s kuponom !

Kitaro daruje trgovina z glasbili Strunca, Akord d.o.o. Mengeš.

anagramna izpolnjevanke

Anagram ali premetanka je beseda, ki jo dobimo tako, da črke znane besede premečemo in dobimo nov samostalniški iskanega pomena. V izpolnjevanke so sami taki anagrami, pri katerih se prva beseda konča v polju z krogcem, njen anagram se z isto črko v tem polju začne. Primer: sarti – Istra.

1. tekmeč – delavec v livarni, 2. navlaka, odpadki – ime slikarja Mujezinoviča, 3. Zbirka dokumentov in listin, ki imajo vrednost kot zgodovinsko gradivo – neurje, 4. angleški filmski igralec (Michael, "Razparač") – enka, 5. toporišče – hrup, 6. v sobi nasprotje od tal – francoski avtomobilski as (Alain), 7. ime bobnarja Beatlov Stara – vodilni slovenski strokovnjak za krajinarstvo (Dušan, knjiga "Slovenske krajine"), 8. ime pravosodnega ministra dr. Pirnata – večja upravna enota, 9. samoglasnik – hobotnično orožje.

Na poljih z krogci prebereš navpično ime angleškega mesta, v katerem so začeli svojo glasbeno pot Beatli.

9 točk

dopolnjevanke "četverica"

GEORGE	
BRIAN	
JOHN	
MC CARTNEY	

4 točke

Imenom v liku pripiši pripadajoči priimke oziroma priimkom imena. Začetne črke dodanih besed dajo naslov prvega filma

trije poklici Georga Martina

ARNE ŽAR

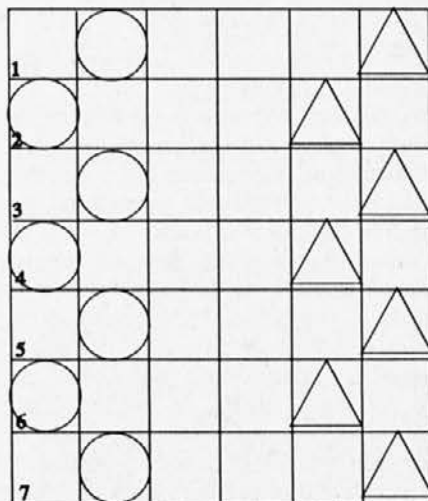
Dr. TONE PUC

ŠIME KUTIN, kreditor

6 točk (2 + 2 + 2)

Vsaka od posetnic skriva po en poklic. Vse tri je v eni osebi opravljal pri Beatlih George Martin.

Lenonova izpolnjevanke

7 točk

Vodoravno: 1. oče Miki Miške (Walt), 2. učitelj, 3. deček, 4. besedna vrsta (verbum), 5. slaven rimski govornik; stopnja tiskarskih črt, 6. uravnan del zemeljskega površja, 7. snov za cepljenje.

V navpičnem stolpcu s krogci dobiš naslov velike plošče, ki jo je leta 1970 John Lenon izdal skupaj s svojo soprogo. Njeno ime dobiš v stolpcu s trikotniki.

posetnici s petim članom skupine

4 točke (2 + 2)

Rabin TINE PES

ARNE MAG

Človek, ki ga iščemo, ni bil rabin. Njegovo ime in priimek skriva prva posetnica. Druga skriva njegov poklic (pisan v izvorni obliki).

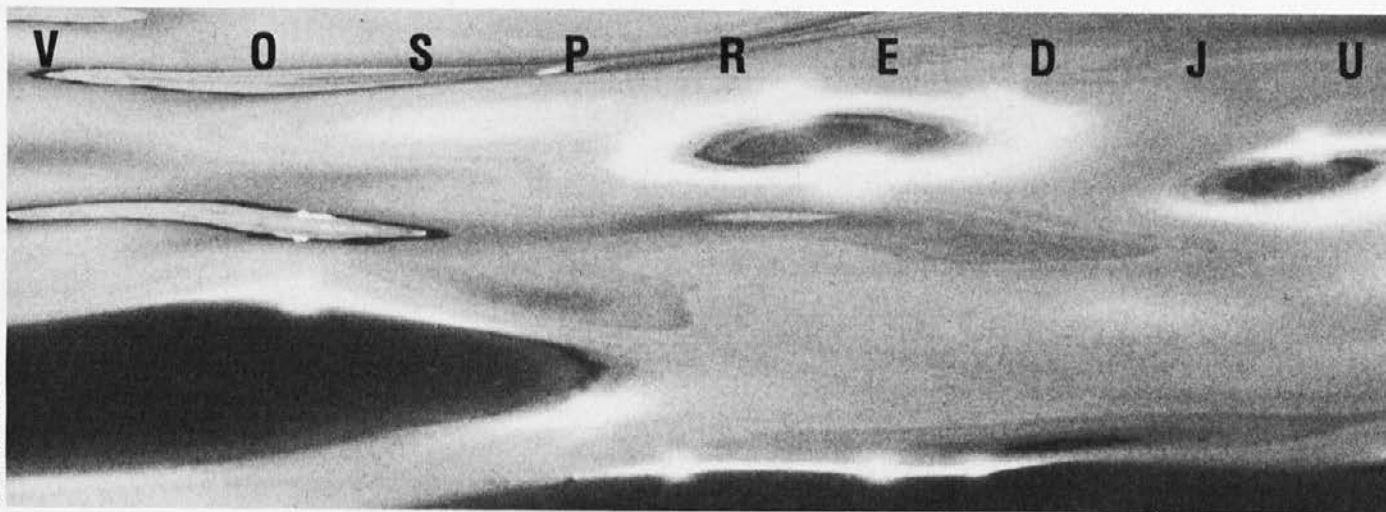

foto Lado Jakša

Medtem ko na ljubljanskem festivalu jazzu muzicirajo svetovni mojstri te glasbene zvrsti in naše glasbeno občinstvo nikakor ne more napolniti velike dvorane Cankarjevega doma, se s krajšim razmišljanjem pomudimo pri enem zadnjih evropskih festivalov jazza te jeseni – Saalfelden 91.

Ta glasbeni dogodek v malem avstrijskem mestu, blizu znanega letovišča Zell am See, prav gotovo lahko štejemo med vrhunce letošnjega evropskega dogajanja na področju jazzu. To, da je bil trinajsti po vrsti, je bila zanj prav gotovo srečna številka, saj poslušalcev tam še nikoli ni bilo toliko. Prirediteljem je že pred začetkom glasbenega dogajanja uspelo zagotoviti toliko sponzorjev, da so bili pokriti skoraj vsi organizacijski stroški in honorarji ter so lahko izbirali program brez večjih finančnih omejitev. V programskem katalogu festivala lahko na začetku preberemo kar pet uvodnikov političnih veljakov Saalfeldna in Salzburga. Iz njih se da jasno razbrati, kako dobro se zavedajo pomembnosti tega dogodka za samo mesto, pokrajino in celo državo. Govorijo kar o "Jazzlandschaft" /Jazzovski pokrajini/, kar Avstrija že nekaj časa dejansko je. Poudarjajo tudi podnaslov festivala "Klangwelten und Weltenklang" /zvočni svetovi in zvok sveta/, ki seveda obeta široko jazzovsko zvočno paleto, za njeno aktualno usmeritev pa skrbi "Zentrum zeitgenössischer Musik, Saalfelden" /Center za sodobno glasbo Saalfelden/.

Resnično je to leto, morda še bolj izrazito kot prejšnja, Saalfeldenski festival pomenil nekakšen izbran presek sodobnega dogajanja na področju jazzu in tudi njegovega spogledovanja s takoimenovano "sodobno resno glasbo". V treh dneh smo slišali kar petnajst eno do dvournih koncertov glasbenikov iz New Yorka, Londona, Dunaja, Ria de Janeira, Marseilla, Seula, Philadelphie, itd. Večina nastopajočih glasbenikov in ansamblov je izvajala sodobni jazz, kjer so

SPOGLEDVANJE Z JAZZOM

starejše jazzovske stile (če so že bili prisotni) uporabljali predvsem kot nekakšen "retro" izziv za sodobno muzikalno nadgradnjo /David Murray Quintet, Bob Stewart Project "Mingus and Friends", Trio Geri Allen, Charlie Haden in Paul Motian ter Trio Carla Bley, Andy Sheppard in Steve Swallow/.

Tudi takoimenovana "sodobna improvizirana glasba" je v zadnjem času dobila nove glasbene – strukturne zasnove. Večina nastopajočih na tem festivalu je stala za notnimi pulsi in tako se je glasbeni tok pogosto prelivljal iz zapisane in po notah zaigrane partiture v svobodno improvizirane dele, ki pa so bili tematsko in izrazno zlit v celoto tako, da bi "audio" poslušalec brez prisotnosti "žive" slike težko spoznal, kaj je zapisano in kaj ne /Butch Morris "New Ensemble", The London Jazz Composers Orchestra itd./.

Tretji izstopajoči moment muziciranja na tem festivalu je bil izrazit interes za iskanje novega zvoka, posebnih zvočnih barv, ki jih omogoča skupinska igra na različne načine "prepariranih" akustičnih instrumentov, /skratka igranih na svojstvene in nenavadne načine/. Lep primer takšnega zvoka je npr. Zmožnost popolnoma akustične zasedbe, da ustvari energijo, ostrino in "naelektrenost" elektronskega zvoka /Michel Godard z zasedbo "Le Chant Du Serpent", Tim Berner s "Kaos Totale", Butch Morris z "New Ensemble", "Chronos Quartet Meets Steve Lacy"/.

Kot zanimivo nasprotje temu iskanju novih zvočnih možnosti akustičnega zvoka je bila opazna precej pogosta uporaba elektronskih instrumentov /takoimenovanih sampler ali "vzorčnih" sintetizatorjev, ki omogočajo ustvarjanje nekakšne

"nove akustike", skratka dajejo uporabi digitalno vzorčenega akustičnega zvoka nove dimenzije, nove glasbene razsežnosti / Fred Frith and "Que d'la Guele", Bill Frisell & Wajne Horvitz duo, Butch Morris New En-

semble/.

Saalfeldensko občinstvo je bilo odprto za vse, tudi najbolj ekstravagantne in avantgardne pristope nastopajočih, treba pa je pri tem omeniti, da mu je vendar zelo godilo, če je kakšen koncert "zašel" v fine vode bolj občutljivega, intimnega muziciranja in v bolj mirno zvočno dramaturgijo, brez zunanjih efektov in teatralike /Trio Carla Bley & Andy Sheppard & Steve Swallow ter Egberto Gismonti solo/.

Eden najpomembnejših momentov festivalskega programa je bil tudi v projekti povezovanja sodobnega jazzu in etnične glasbe, kjer sta med vrhunce sodila nastopa kar dveh ansamblov avstrijskega saksofonskega virtuozu Wolfgangu Puschniga: "Samuitori & Red Sun" / tu je svoje nenavadne zamisli in izkušnje pri delu z "Vienna Art Orchestra" povezal v swingajočo celoto z originalnim tolkalskim kvartetom korejske ljudske glasbe /ter dan kasneje "Alpine Aspects"/ tukaj je med sodobne zvoke svojega jazz funk seksteta spretno umestil glasbo pihalne godbe "Amstettner Musikanten" in tako predstavil živo potrditev festivalskega mota "Klangwelten und Weltenklang"/.

Tako se je slikovito iztekel Saalfeldenski festival jazzu, mi v Ljubljani pa smo ravnokar sredi svojega glavnega jazzovskega dogajanja. Tudi tu lahko občudujemo velikane svetovnega jazzu in lepo bi bilo, če bi se to dogajalo v polni dvorani Cankarjevega doma!

Lado Jakša

UPORABA RAČUNALNIKA V GLASBI DANES

Najbolj osupljivo, kar je prinesel midi, je da odigramo določeno strukturo na sint in na računalniku se pojavijo note. Priključimo tiskalnik in dobimo notni zapis.

NOTNI ZAPIS (1)

Vse več bendov snema svoje projekte s pomočjo računalnikov. Ko so glasbeni podatki že spravljani v programih oziroma diskah, ni treba več veliko časa. Ob izidu kasete in CD-ja lahko izide tudi notna izdaja. Tudi "ta zaresni" izmišljevalci zvočnih struktur vse več uporabljajo pri svojem delu prej imenovane stroje in tako izdaja njihovih del ni več toliko odvisna od velikih, počasnih založb. Ko je glasba iskomponirana, prepisovanje partov ni več potrebno, pa tudi po prvih vajah z izvajalci je mogoče marsikaj hitro popraviti.

Čas je vedno bolj pomemben, zato moramo porabiti čim manj časa za administrativna opravila, kot so izpisovanje not in podobno.

S KAKŠNIMI PRINTERJI TISKAMO NOTE?

Note lahko tiskamo s povsem navadnimi printerji, kakršne lahko srečamo v vsaki pisarni. Uporabljamo lahko 9 in 24 – iglične matrične printerje, inkjet printerje in tudi laserske printerje. Najboljši izkoristek glede na ceno nudi na primer HP inkjet, saj ne stane veliko več kot 24 – iglični matrični printer, kvaliteta izpisa je blizu laserskega. Poleg tega pa ne ropota. Približne cene: 9 – iglični printerji so pod 500 dem, inkjet pa okoli 1000 dem.

KAKŠNE IN KATERE PROGRAME UPORABLJAMO ZA ZAPIS NOT?

Za pisanje not obstajata dve skupini računalniških programov.

1. To so programi, ki so namenjeni predvsem zapisovanju not in imajo večje možnosti urejanja notne slike. Uporabljajo se predvsem pri izdajanju zahtevnejših edicij ter pri orkestriranju in aranžiranju. Imena programov FINALE in SCORE.

2. To so programi, ki združujejo dober sekvencer (neke vrste računalniški magnetofon, ki vodi sinte itd. – več v naslednjih številkah) in pa tudi notni zapis. So veliko bolj primerni za delo v fazi ustvar-

janja, notna slika pa ni toliko primerna oziroma fleksibilna za urejanje. Imena programov NOTATOR in CUBASE.

KAKO SO PROGRAMI ZA NOTNI ZAPIS KOMPATIBILNI MED SEBOJ?

Poznamo dve vrsti kompatibilnosti:

1. Kompatibilnost med glasbenimi programi.
2. Kompatibilnost glasbenih programov z grafičnimi.

1. Večina glasbenih programov je med seboj kompatibilnih. Skoraj v vsakem glasbenemu programu obstaja pri meniju shranjevanja na disk tudi rubrika Midi File. To pomeni, da lahko delamo v nekem programu, shranimo podatke na Midi File in jih nato naložimo v drug program, ki nam pač bolj ustreza. V tem programu bodo prenešeni podatki veljali tudi za sekvencer, ki vodi sinte. To vrsto kompatibilnosti uporabljamo, če pridemo na primer v studio, kjer ne uporabljajo takšen program ali računalnik, kot ga uporabljamo mi. Uporabnost je mogoča tudi za notno sliko tako, da naložimo podatke v program, ki ima večje možnosti notnega urejanja. Kompatibilnost Midi File-ov je mogoča med različnimi programi kakor tudi med različnimi tipi računalnikov, kot so Mac, Atari, Amiga in PC.

2. V vse več glasbenih programih obstajajo tudi datoteke za shranjevanje podatkov v formatu grafičnih programov. Glasbeno strukturo naložimo v grafični program s čimer se nam ponudi zelo veliko možnosti. Lahko oblikujemo celo stran, poleg notnega teksta poljudno rišemo skice, risbe oziroma kombinirano notno sliko z vsemi možnostmi grafičnega programa. S tem kombiniranim urejanjem notne slike pa lahko pripravimo tudi "najmodernejše" partiture (oblikujemo nove znake). Tako kot prej velja kompatibilnost med programi in tudi med različnimi tipi računalnikov.

KAKO VNAŠAMO GLASBENE PODATKE V RAČUNALNIK?

Poznamo dva načina vnosa. V realnem času (real time) in korakoma (step by step).

1. Če se lotimo pisanja not v realnem času, moramo nastaviti na programu funkcijo, da nam bo računalnik utripal –

piskal tempo, kot na primer metronom. Nastavili si bomo, koliko štetja pred začetkom potrebujemo. Če je struktura bolj zahtevna, ali če nismo prepričani, da smo jo sposobni odigrati brez večih napak, si pač tempo upočasnimo na želeno hitrost. Začnemo. Končamo. Na ekranu mora biti pravilna notna slika. Vse nepravilnosti in pa ostalo kar računalniški program ne more prepoznati, uredimo s posebnimi funkcijami vgrajenimi v program (o tem v naslednji številki).

2. Pri tem drugem načinu obstaja več različic vnosa. Lahko vnašamo vsako noto posebej z miško, lahko označimo le notno vrednost, višine pa odigramo v kakršnihkoli časovnih intervalih na sint. Pri nekaterih programih pa obstaja možnost vnosa notnega materiala prek računalniške tipkovnice, tako da ima na primer vsaka tipka na tipkovnici svojo ritmično vrednost, na drugi tipki pa so višine.

IN KO IMAMO PARTITURO?

Ko imamo že vnešeno notno sliko, obstajajo prav takšne možnosti oblikovno – formalnega urejanja kot pri vsakem urejevalcu teksta. Podatke lahko kopiramo, prenašamo itd. Nikakršna težava ni urediti note za instrumente, ki transponirajo, jih prestaviti v drug ključ, spremeniti smer vratov itd. Ko imamo končno urejeno partituro na ekranu, jo sprintamo v celoti, nato pa ukažemo tiskati še parte za posamezne instrumente.

Naša partitura, pisana z računalnikom in printerjem, ne bo po glasbeni plati nič bolj imenitna, kot če bi jo pisali z roko. Pač pa bo njen izgled povsem običajen kot na primer izdaja Breitkopfa. Pa še več časa nam bo ostalo za branje Glasbene mladine.

Gregor Strniša

(nadaljevanje prihodnjič)

CD MANIJA

JELLO BIAFRA with NOMEANSNO The Sky Is Falling And I Want My Mommy (Alternative Tentacles)

50,000,000 ELVIS FANS CAN'T BE WRONG

Čez kakih 10 let bo verjetno že jasno ali bodo v San Franciscu postavili spomenik ali pa vsaj poimenovali ulico po Jellu Biafri. Treba je priznati, da si je to zaslužil, pa čeprav ni bil nikoli župan tega mesta. No, tudi to bi mu pred desetletjem skoraj uspelo. Zaslužil pa si je, ker je na začetku osemdesetih s svojimi Dead Kennedys prebudil Kalifornijo iz njene sanjivosti, v drugi polovici osemdesetih pa pod okrilje svoje založbe Alternative Tentacles pridobil najboljši rockerski trio po Husker Du, Kanadčane NoMeansNo ter svoje rojake Alice Donut. Obe skupini danes predstavljata zadnje Mohikance v neodvisni ameriški rockerski produkciji, s svojima zadnjima ploščama $0 + 2 = 1$ in *Revenge Fantasies of The Impotent* pa dokazujeta, da je prav v njihovi glasbi še znanja in energije za lepe čase srčnega in neizprosne rocka sedemdesetih. Sicer pa je Jello Biafra s svojimi paradnimi konji iz Kanade sodeloval že na kompilaciji *Terminal City Ricochet*, vendar le z enim komadom, tako da je *The Sky Is Falling And I Want My Mommy* prva resnejša združitev dveh velikih imen. Mogoče bi si kdo mislil, da je s to ploščo Jello naredil uslugo NoMeansNo, vendar ni tako. Čas gre naprej in čas sedaj živi z NoMeansNo, ki imajo na svoji zadnji evropski turneji prav zavidljiv obisk. To pa ni samo njihov uspeh, ampak tudi Biafrin, ki

s tem uveljavlja tudi ime svoje založbe.

Pred vami je torej zgodovinski CD. Ena redkih združitve mojstrov rocka izdanih na CD plošči.

Bogdan Benigar

NAGRADNO VPRAŠANJE

Po kateri veliki ameriški družini je Jello Biafra poimenoval svoj največji bend?

FRED FRITH: Step Across The Border: Music For The Film By Nicolas Humbert and Werner Penzel (Rec Rec Music)

Freda Fritha ste na kratko spoznali že v prejšnji številki, na tem mestu pa se vam ponuja priložnost, da svojo fonoteko okrasite z njegovim najpreglednejšim delom. *Step Across the Border* namreč ni samo glasba za film, ampak gre tudi za zbirko najboljših posnetkov tega izrednega glasbenika v zadnjih dvanajstih letih.

Večino teh let je Fred, sicer Anglež po rodu, preživel v New Yorku in seveda na turnejah po dobrišem delu tega kontinenta, med drugim tudi na Japonskem. Tako so bile kar štiri skladbe za ta CD posnete v japonskih mestih, sedem jih je nastalo v New Yorku, ostale pa v Evropi. Frith igra solo ali pa skupaj z glasbeniki kot so: John Zorn, Bill Laswell, Tom Cora, Tim Hodgkinson, Rene

Lussier, Zeena Parkins, Iva Bittova, Pavel Fajt in drugi. Vsi našteti pa so glasbi osemdesetih močno vtisnili svoj pečat.

Če malo pokukamo v zgodovino glasbene ustvarjalnosti Freda Fritha, najdemo njegove prve zamatke že sredi sedemdesetih, ko je sodeloval v zasedbi Henry Cow. Omeniti je treba plošči *Unrest in In Praise of Learning*. Prav na pobudo te eksperimentalne skupine pa so leta 1978 ustanovili tudi evropsko združenje, ki ga danes poznamo pod imenom *Rock In Opposition*, katerega namen je bil v prvi vrsti afirmirati novo kreativno glasbo, katero je glasbena industrija, zaradi njene nekomercialnosti in neprilagodljivosti zakonom pop glasbe preprosto ignorirala. Tako je združenje skrbelo za organizacijo koncertov in turnej po vsej Evropi, za distribucijo plošč ter izmenjavo informacij. Po nekaj letih delovanja je združenje počasi izumrlo, vendar pa mu je vse do danes uspelo ohraniti svojo diskografsko hišo *Recommended Records*, ki še vedno izdaja Frithove diskografske novosti. Fred je na prehodu iz sedemdesetih v osemdeseta deloval v zasedbi *Art Bears*, po selitvi v New York pa se je znašel v skupini *Massacre* skupaj z *Bil-lom Laswellom* in nastala je plošča *Killing Time*. Zelo uspešen je bil tudi v zasedbi *Skeleton Crew*, s katero je posnel tudi odlično *The Country of Blinds*. Zadnje čase poskakuje z električnim basom v roki in kulturni zasedbi *Naked City*, med drugimi projekti pa vodi tudi zasedbo *Keep The Dog* in dirigira 16-članski zasedbi *Que D'La Gueule* iz Marseilla. Po *Step Across the Border* pričakujemo od Fritha izdajo kitarske simfonije, ki jo je po evropskih festivalih uprizarjal z zasedbo *Just Guitars* pa tudi veliko glasbe, ki jo trenutno piše za druge izvajalce. Verjetno ste v teh vrsticah našli dovolj podatkov, ki bodo povečale vaše zanimanje za glasbo tega neumornega ustvarjalca, ki vam na *Step Across The Border* ponuja 26 skladb v dolžini dobrih 70 minut.

Bogdan Benigar

NAGRADNO VPRAŠANJE:

Na katerem letošnjem velikem jazzovskem festivalu je Fred Frith dirigiral francoski zasedbi *Que D'la Gueule*?

ELVIS PRESLEY: Gold Records, Vol. 2: 50.000.000 Elvis' Fans Can't Be Wrong (RCA) / Mi & Digitalia

JELLO BIAFRA NOMEANSNO

The Sky Is Falling And I Want My Mommy

Plošč z izborom uspešnic Elvisa Presleyja je bilo v zadnjih tridesetih letih že na stotine, na njih pa smo naleteli na zelo različno uspele preseke njegovega početja (Elvisova zgodnja leta pri založbi Sun, Najlepše Elvisove balade, *The Best Of The Best* ipd.). V njihov zgornji vrh sodi CD kompilacija *50.000.000 Elvis' Fans Can't Be Wrong*, ki nam predstavlja Elvisa iz let 1957 in 1958, torej iz časa tik pred njegovim odhodom v vojsko (tam je pristal marca 1958) in iz prvih mesecev korakanja v njej, je torej iz časov, ko je bil dejansko Kralj takratne popularne glasbe, tisto, kar so bili Beatles sredi šestdesetih let. Kompilacija je simpatična že zaradi tega, ker nanjo niso uvrstili nobenega izmed danes najbolj razvpitih Elvisovih hitov, kljub temu, da je večina skladb z nje prav tako zasedala vrhove ameriških in evropskih popularno-glasbenih lestvic. Tako nam omogoča, da poslušamo Elvisa z malo manj zgodovinskega spoštovanja kot ponavadi. Šele ob zabavi z njegovo muziko pa nam postane dokončno jasno, zakaj je bil Elvis razred zase med belimi izvajalci v takratni eksploziji rock'n'rolla. Njegovo petje premore tisto izjemno sočnost, ki največkrat odlikuje le črnske izvajalce, in ohrani svojo identiteto in svoj šarm tudi v bolj konvencionalnih pop skladbica. Na CD plošči je štirinajst skladb – v glavnem ostri rock'n'rolli ter poznejši pop derivati rockanja in rollanja, ki se jim od časa do časa pridružijo najpogosteje na country naslonjene balade. 50 milijonov ljubiteljev Elvisa se ne moti! Naj se vam vaš CD gramofon spremeni v džuboks.

Peter Barbarič

GUN CLUB:
Mother Juno / Pastoral
Hide & Seek (What's
So Funny About) /
distribucija RecRec

Škoda, da Gun Club na letošnji Drugi godbi v Ljubljani niso imeli velikega dne. To naše obžalovanje postane še večje, ko si ponovno preposlušamo zadnji dve plošči skupine (ki sta zdaj na voljo tudi na CD-ju). Mother Juno iz leta 1987 ter lanskoletno Pastoral Hide & Seek. Le skrajno izjemni izvajalci so znali v zadnjih dvajsetih letih ustvarjalno

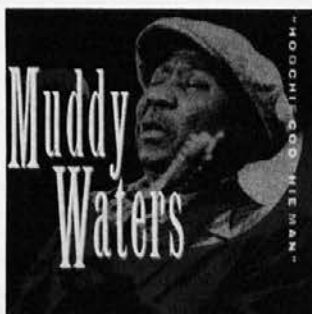

zakopati po bluesu in rhytm & bluesu (tako, kot so to v šestdesetih letih počeli Rolling Stones, Dylan, Animals, Janis Joplin, Hendrix ter The Doors), ne da bi ga pri tem zmalčili v enega izmed mnogih hard rock blues spačkov. In Gun Club je pri tem težkem poslu uspelo, čeprav se za razliko od prej omenjenih nikdar niso mogli prebiti čez raven kulturne blues-rock skupine, kljub dejstvu, da so bili vsa osemdeseta leta enakovreden sopotnik med alternativci precej bolj razvpitega Nicka Cavea & The Bad Seeds. Pevca in vodjo skupine Jeffreya Leeja Piercea (njegov vedno ranjeni glas je ob lebdečih kitarah podobno kot petje (zadnje čase malo manj) morbidnega Cavea ključni zaščitni znak skupine) je najbolj pokopal klasični sopotnik blues glasbenikov – alkohol, katerega posledice krepko čuti (sicer streznjeni Jeffrey) tudi danes. Prizori z ovitka CD Mother Juno – cesta, kockanje, prevrnjena steklenica, strah in obup – najbolj odražajo razpoloženje, ki ti ga pustita vožnja ali večer ob godbi z Gun Club. Ljubitelji Janes ter Doorsov, če vam je Glenn Danzig, Jim Morrison devetdesetih preradikalni, bi morali potem končno odkriti Gun Club. Da ne boste morali čez nekaj let znova izkopavati že preteklih imen.

MUDDY WATERS:
"Hoochie Coochie
Man" (EPIC)/
distribucija
Mi & Digitalia

Velikani glasbene industrije so ob razmahu digitalne tehnike prišli do spoznanja, da stara glasba kar naenkrat postaja zanimiva tako za mlade poslušalce, ki šele odkrivajo širino zvočnega izraza, kot za poznavalce, ki so se že naveličali škripajočih kosov plastike in hočejo modernizirati svojo fonoteko. Enkratni komplet dveh CD plošč "Completely Recordings" ROBERTA JOHNSONA je porušil vse meje, saj ga je Columbia prodala v skoraj tolikšni nakladi kot tiste malce manj uspešne plošče BRUCEA SPRINGSTEENA. MUDDY WATERS, rojen leta 1915, v mestu Rolling Fork, Mississippi, je bil eno največjih odkritij ALANA LOMAXA. LOMAX je delal za tako imenovano Kongresno knjižnico, ki je z njegovo pomočjo in pomočjo njemu podobnih zagnancev – lovcev na talente, ustvarila enkratno fonoteko ameriške glasbe. Lomaxovo delo je bilo prežeto z razkrivanjem fenomena ROBERTA JOHNSONA, katerega podaljšek je tudi zapuščina MUDDYJA WATERSA. Le-ta se je na Lomaxovo priporočilo preselil v Chicago, kjer se je nekako leta 1948 začela neponovljiva zgodovina elektrificiranega bluesa. Prav uspeh Watersovega hita "I CAN'T BE SATISFIED" je brata CHESS prepričal v komercialni potencial takšne glasbe s tem, da je bil Muddy prvi bluesman, ki si je za spremljavo zamislil zasedbo, ki še danes predstavlja osnovno podobo rockerskih skupin. Na plošči Hoochie Coochie Man gostuje JOHNNY WINTER, ki je vso stvar produciral in uspel najti pravo razmerje instrumentov. Muddyjevo igranje in petje pa sta tako prepričljiva, da pričujoča zbirka pomeni enega najboljših koncertov bluesa. Skratka, ta glasba je večna!!!

Jane Weber

novosti s CD trga

Mi & Digitalia

Digitalia priporoča CD plošče iz zgodovine popularne glasbe, bluesa in jazza.

POP GLASBA

CD kompilacije *This Is Soul 1 & 2*, *Legends Of Rock'n'Roll*, *Top Hits Of The 50's*, *Rhythm & Blues*, CD-ji *Chuck Berry* (*Roll Over Beethoven*), *Jerry Lee Lewis* (*The Great Balls On Fire*), *Little Richard* (*Lucille*), *Elvis Presley* (*Heartbreak Hotel*), *Frank Sinatra* (*Ol' Blue Eyes Is Back*), *Mahalia Jackson*, *Harry Belafonte* (*Banana Boat Song*), *Johnny Cash*, *Buddha Holly*, *Tina Turner*, *Beach Boys*, *Platters* (*Only You*), *Pata Boona* (*Love Letters*), *Everly Brothers*, *Woody Herman* (*Woodchoppers*), *Raya Charles* (*Georgia On My Mind*), *Billa Haley* (*Š The Comets*), *Perry Como*, *Nata Kinga Cole* ter *Willieja Nelsona*.

JAZZ/BLUES/FILMSKA GLASBA

CD kompilacije *Blues Festival*, *Marching To New Orleans*, *George Gershwin By Jazz Giants*, *Giants Of Jazz*, CD-ji *Louisa Armstrong* (*When The Saints...*), *Scotta Joplin* (*The King Of Ragtime*), *Johna Coltranea* (*Trans Blue*), *Glenna Millerja & His Orchestra*, *Charlieja Parkerja* (*Yardbird*), *Gerry Mulligan Quarteta*, *Milesa Davisa & Johna Coltranea*, *Bennya Goodman*, *Djanga Reinhardta* ter *Billie Holiday*. CD filmske kompilacije *Western Movies 1* (*Deguello*), *Western Movies 2* (*Magnificent...*) ter *The Music Of Ennio Morricone*.

CD plošče lahko naročite tudi po pošti, Gregorčičova 9, 61000 Ljubljana.

RECORD SHOP Trubarjeva 34 LJUBLJANA

Novosti v trgovini plošč in CD-jev Rec rec – december 1991

Hard Core/ novi ameriški rock

BABES IN TOYLAND: *To Mother* (XY), DIDJITS: *Full Nelson Reilly* (T&G), EINSTURZENDE NEUBAUTEN: Vol. 2 *Strategien Gegen Architect* (RTD), EINSTURZENDE NEUBAUTEN: *Hamlet Machine & Heiner* (RTD), SCREAMING TREES: *Anthology* (SST), SKINYARD: *1000 Smiling Knuckles* (Cruz), STEEL POLE BATH TUB: *Lurch/Butterfly Love* (Tupelo), MELVINS: *Egg Nogg* (Tupelo), MEAT PUPPETS: *Forbidden Places* (WEA), GUN CLUB: *Divinity* (XY), L 7: *Smell The Magic & Bonus* (XY), CODEINE: *Frigid Stars* (Sub Pop), DWARVES: *Thanks Heaven For Little Girls* (Sub Pop Go), HARD-ONS: *Yummy* (Vinyl Solution), SCRATCH ACID: *The Greatest Hits* (T&G), DIE KREUZEN: *Cement* (T&G).

Novi heavy metal/hard rock

COFFIN BREAK: *Crawl* (Epitaph), SOUNDGARDEN: *Badmotorfinger* (A&M), SLAYER: *Decade Of Aggression* (Def American)(Bastards), METALLICA: *Metallica Black Album* (Vertigo), TROUBLE: *Trouble* (Def American), SEPULTURA: *Morbid Visions/Bestial Devastation* (Roadrunner).

Nova glasba/jazz/etno

EX & TOM CORA: *Scrabbling At The Lock* (Rec Rec), BEGNAGRAD: *Koncert For Broken Dance* (Aaaya), FRED FRITH: *Cheap At Half The Price* (Rec Rec), KOL SIMCHA: *Traditional Jewish Music*, STEEL POLE BATH TUB: *Tulip* (Tupelo), FRED FRITH: *Step Across The Border* (Rec Rec), FRED FRITH/CUTLER: *Live Moscow, Prague* (Rec Rec), FRED FRITH: *Speechless* (Rec Rec), FRED FRITH: *Gravity* (Rec Rec), SONNY SHARROCK: *Seize The Rainbow* (Enemy) RESIDENTS: *Freak Show* (Torso)

Plošče in CD-je lahko naročate tudi po pošti na naslovu: REC REC, Trubarjeva 34, 61000 Ljubljana.

BOOZOO CHAVIS: "Boozoo's Breakdown" (SONET)/Mi & Digitalia

Naši muzikologi vam znajo povedati v kolikšni meri je harmonika pokvarila podobo slovenske etnične glasbe. Nemški emigranti pa so nehote vplivali tudi na glasbo ameriških črncev in belcev, predvsem tistih s francoskim poreklom. Na poti čez Louisiano (med leti 1850-1860) so Nemci tam pustili zvok harmonike in s tem elemente foxtrota in valcerja, ki so se pomešali z jokajočimi toni bluesa oziroma countryja. To bi bila zelo površna razlaga dveh glasbenih žanrov, ki temeljita na zvoku harmonike. Prvega igrajo predvsem temnopolti Louisiančani, ki "frajtonarci" dodajajo zvoke washboarda (pralna deska), včasih celo tipično ritem & blues kitaro. To glasbo enciklopedije označujejo kot ZYDECO. Belci pa so vsemu skupaj dodali še kosčke Country & Western glasbe, kar je porodilo belčevim ušesom bolj dostopno vrsto zabave – CAJUN. BOOZOO CHAVIS (r. 1930) je prvo ploščo posnel, ko je imel 24 let. Možakar tekole obuja spomine: "Odraščal sem ob francoski glasbi, imel sem majhno ustno harmoniko. Za pravo harmoniko ni bilo denarja, zato sem prodal staro kravo, kupil ponyja in ga kasneje zamenjal za večjega konja. Ko sem ga prodal, sem si končno kupil prvo harmoniko. "Glasba, ki jo igra BOOZOO CHAVIS je prvenstveno namenjena plesu. Album ponuja izjemno širok spekter prej omenjenih vplivov in s tem zabriše meje med CAJUN in ZYDECO godbo, čeprav je več kot očitno, da so Chavisove korenine močno oklejnene okoli tradicije ZYDECA. Najmočnejši trenutek te zbirke je tako skladba "What's The Matter Now?", ki vam bo pričarala vroče vzdušje sobotnih zabav temno/francoske Louisiane.

Jane Weber

ŠVIKARŠIČEVE PRIREDBE KOROŠKIH LJUDSKIH PESMI

Pri zvezi kulturnih organizacij Slovenije je izšel kot povečan faksimile ponatis Koroške slovenske narodne pesmi. Gre za tri zvezke koroških pet in štiriglasno postavljenih pesmi, ki jih je izdala Glasbena matica v letih 1914 in 1921, priredil pa jih je Zdravko Švikaršič. Zvezčiči že davno niso več dosegljivi. Prirejevalsko delo Zdravka Švikaršiča (1885 – 1986)

je tako v celoti predstavljeno, saj je leta 1986 posthumno izšel četrti zvezek priredb za mešane zборе, prav tako pri ZKOS. Vsi trije zvezki so vezani v en ovitek s pregradnimi listi in vsebujejo 92 priredb ljudskih pesmi iz vseh treh koroških dolin. Nekatere med njimi (4) so prirejene dvakrat. Priredbe ohranjajo značilno koroško večglasje z melodijo v srednjem glasu (baritonu) ali v drugem tenorju.

Tehten uvodnik je k ponatisu prispeval znani skladatelj in etnomuzikolog Pavle Merku, ki o Švikaršiču piše: "129 priredb koroških ljudskih pesmi, ki jih je zapisal večinoma sam, in redkih pesmi koroških vižarjev iz časov, ko vižarji še niso peli po vzorcih razpite narodnozabavne glasbe in na njihova čustva še ni vplivala sladkobna razsežnost industrijskih izdelkov, pomeni za nas danes po količini in kakovosti izreden dokument, pravi kulturni spomenik. In to nas obvezuje. Imamo ga, da se ob njem razvijamo, se ob njem učimo, ne pa, da nanj pozabimo in ga prezremo. To bodo razumeli vsi pametni zborovodje in nam bodo s svojim delom in delom zborov oživljali Švikaršičevo delo in ga nenehno vračali slovenskim ušesom: le tako bo spomenik živ in ne morda gol pomnik v brezračni pokrajini."

Zbirko je uredil Mitja Gobec in je na voljo v trgovini Muzikalije v Ljubljani in pri zvezi kulturnih organizacij Slovenije. Cena je 300 tolarjev.

PIŠČACI Starinski ples Pro area Koper

Letošnjo pomlad je pri produkciji Pro area v Kopru izšla kaseta Starinski ples skupine Piščaci iz Kopra (piščaci – tisti, ki piskevajo, igrajo na piščali ali kaj drugega, skratka godci). Piščaci sta pravzaprav dva godca, nadaljevalca ljudske glasbene tradicije v severni Istri: MARINO KRANJAC, violin in EMIL ZONTA, bajs, igra ta v tej tipični zasedbi svojega kraja pesne viže (šaltin, mafrina, dopaši, mar" a, štajra, valcer in polka) s tu in tam zapetimi parafrazami v vseh treh aktualnih istrskih narečjih (slovenskem, hrvaškem in italijanskem). Na kaseti sta tudi dve pesmi (ena slovenskega, druga romanskega izvora), ki so ju običajno peli v premorih med plesnimi venčki. Pri nastajanju dvajsetih posnetkov na kaseti je obema godcema obilno pomagal

Svobodni raziskovalec – etnomuzikolog DARIO MARUŠIČ iz Strunjana s strokovnim mentorstvom, priredbami pa tudi z igranjem (violin komplemento, klarin, sopele, šurle, mih in glas). Glasba na kaseti je pestra in polna v raznobarni zvočni podobi istrskih ljudskih glasbil ter uspešno dopolnjuje sicer še vedno redke etno izdaje na nosilcih zvoka v slovenskem prostoru.

Kaseto lahko naročite pri Glasbeni mladini Slovenije na Kersnikovi 4 v Ljubljani.

TRINAJSTO PRASE: izdala Glasbena mladina Slovenije

V prednovoletno vzdušje je založba Druga godba pri Glasbeni mladini Slovenije ponudila novo, zdaj že šesto kaseto iz male slovenske serije etnokaset. Gre za kaseto godčevskega tria Trinajsto prase, ki ga sestavljajo Karlo Ahačič, Tomaž Rauch in Roman Ravnič, glasbeni pedagogi po poklicu, godci po srcu. Ime njihovega ansambla grobo, a slikovito in ljudskemu duhu ponazarja odnos sodobne potrošniške družbe do ljudskega glasbenega izročila: trinajsto prase se ob dvanajstih seskih matere svinje težko nahranili in ohrani.

Godčevski trio se poskuša, kolikor je to mogoče, učiti pri pravih ljudskih godcih. Ker pa je takih, razen harmonikarjev, malo, so prisiljeni brskati po najrazličnejših zapisanih virih. Priredbe in rekonstrukcije so narejene vedno z mislijo, ne delati sile tej, žal vedno bolj izginjajoči muziki. Na kaseti je naključni izbor 19 najboljših posnetkov te skupine, pet od teh je s koncertov v živo.

K plesnim vižam kot so štajeriš, kosmatača, čeglešček, dopaši, mazurka, mafrina, ceprle, drmač, rezjanka, polka..., sodijo tudi stara glasbila – gosli, bajs, klenet, harmonika, citre in seveda glas. Kaseto dobite v prodajalnah plošč, lahko pa jo naročite tudi na

Glasbeni mladini Slovenije, Kersnikova 4, 61000 Ljubljana, telefonska številka 322-570. BN

Če boste pravilno odgovorili na zastavljena vprašanja, bo vaša diskoteka bogatejša za CD ploščo Elvisa Presleya (št.1), Gun Club (št.2), Muddyja Watersa (št.3), Freda Fritha (št.4), Cajun norcev (št.5) ter NoMeansNo & Jella Biafre (št.6);

1. Naštejte vsaj pet uspešnic Elvisa Presleya iz let 1956/1959.
2. Kdaj so Gun Club nastopili v Ljubljani?
3. Katera kitaro je bila zaščitni znak Muddyja Watersa, v pomoč naj vam bo podatek, da enako kitaro uporablja Keith Richards iz skupine Rolling Stones?
4. Na katerem letošnjem velikem jazzovskem festivalu je Fred Frith dirigiral francoski zasedbi Que D'La Gueule?
5. Kaj imata skupnega Zydeco in Cajun?
6. Po kateri veliki ameriški družini je Jello Biafra poimenoval svoj največji bend?

ODGOVORE POŠLJITE S KUPONOM NA NASLOV REVIE GM DO 15. JANUARJA.

KAJ VSE PRIPRAVLJA GLASBENA MLADINA LJUBLJANSKA

Živahno glasbeno življenje v Ljubljani gotovo marsikaj dolguje tudi Glasbeni mladini, predvsem ljubljanski, ki se intenzivno ukvarja s pripravljanim vrste glasbenih dogodkov za mlade. V pogovoru s predsednikom Glasbene mladine ljubljanske, Jožetom Humrom, smo sicer izvedeli, da tokrat ne bodo imeli revolucionarnega leta, vendar...

"bo za nas velik izziv in veliko veselje, da bomo potrjevali in izpopolnjevali razsežnosti, ki smo jih že dosegli. Med perlami tega leta bo gotovo Plečnikova transverzala, hkrati pa snujemo že nekaj novega, kar jo bo jeseni nadomestilo. Med največje projekte, kar smo jih doslej sploh splovili, sodi predstava Edina ljubezen Jakoba Gallusa Kranjca, ki jo nameravamo skozi vse prihodnje leto še pridno bistrirati, čistiti in ponavljati v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani kot tudi z gostovanji po Sloveniji.

Podobno velja za Prijateljčka Mozarta, projekt, ki je po vsebini oživljanje našega zvezka za pevske zборе, obogatena s poučnimi anekdotami o mladem Mozartu. Razveseljivo je, da Prijateljčka Mozarta ne bomo ponavljali samo z mladinskim zborom RTV Slovenija, temveč se je zdaj našlo že kar nekaj šolskih zborov, ki so sposobni take prezentacije.

Naš perpetuum mobile v Equrni in Vodnikovi domačiji, ki mu tu rečemo Likovno glasbeni atelje, tam pa Mini koncert, se bo v Equrni postavil na obe nogi, pri čemer je zanimivo, da bodo, kot kaže, pri tem prav radi sodelovali kar najodličnejši slovenski kritiki in razlagalci likovne umetnosti. Bili smo prav nesrečni, ko smo ugotavljali, da je sicer to naše so-

delovanje v Equrni hvalevredno in se lepo uteka, da pa ostaja na čuden način sredi žive, kričeče zgovorne likovne govorice, zgolj glasbeni dogodek. Tega nismo mogli dopustiti... Komentariji bodo bodisi predstavljali avtorja, bodisi razlagali dela, včasih bodo tudi kratkoma napotek, kako gledati in na kaj biti posebej pozoren.

Za prihodnje leto se spet pridušamo, da bomo svojo dejavnost primerno raztegnili tudi čez počitniška meseca, in da bomo lansko leto napovedane specifične glasbenomladinske večere, imenovane Kresnice, zares vnesli v primerne staro ljubljanske ambiente. To bodo pozni večerni, lahko tudi prekucuški, lahko tudi nespodobni ali t.i. neklasični, nekonvencionalni dogodki, naj že bo po izvajalcih, instrumentih ali po načinu prezentacije.

Kar zadeva tisto področje, ki mu pravimo prireditve za zaprt krog poslušalcev, ki bi se mu z drugimi besedami lahko reklo: Kuhano in pečeno, na mizo prineseno – samo vzemite, namenjeno zlasti šolam in domovom učencev, je zdaj ponudba že tako bogata, da se bomo morali bolj posvetiti povpraševanju, ne pa ponudbo širiti.

V založništvu imamo za leto 1992 v delu dve publikaciji. Ena bo posvečena muziciranju na Orffov instrumentarij. Tu gre za ritmizirane uglasbene pregovore z instrumentalno podlago. Druga zbirka pa bodo Slovenske narodne za eno ali dvoglasni zbor s klavirsko spremljavo. Oboje bo izšlo pod naslovom za mlada srca, za mlada grla. Na seminarjih, ki jih povežemo z izdajanjem teh publikacij, si kot doslej obetamo veliko odmeva med mladimi pevci.

Kar zadeva pevski zbor Veter, denimo, da bo to njegovo prvo "normalno" delovno leto, s prvim preskusom na mednarodnem tekmovanju. V prvi vrsti se bo Veter z našo pomočjo utrjeval kot dejavnik slovenskega srednješolskega zbo-

ZA MLADA SRCA.
ZA MLADA GRLA

PRIJATELJČEK MOZART

Pesmarica za zborovodski seminar

rovskega prepevanja in druženja. In kaj je moja novoletna sanja? Da bi prek enkratnega cikla Plečnikova transverzala vzpostavili atraktivno sodelovanje in medsebojno gostovanje med Plečnikovo Ljubljano in Plečnikovo Prago...

SVETOVNI ZBOR FIJM NA OLIMPIJSKIH IGRAH

V letu 1992 je svetovnemu zboru FIJM ponudila gostoljubje Španija. Svetovni zbor, v katerem vsako leto poje okoli dva- indevetdeset pevcev iz 44 držav, bo po pripravah v Torroelli de Montegri nastopil na dveh gala olimpijskih koncertih v Barceloni.

ŠPANSKA GM PRAZNUJE ŠTIRIDESETO OBLETNICO

V počastitev 40. obletnice (mimogrede, ali veste, koliko je stara slovenska GM?), je španska GM pripravila poseben program v tesnem sodelovanju z odborom za pripravo olimpijskih iger. Udeležila se bo tudi prireditve ob 500. obletnici Kolumbovega odkritja Amerike, svojo dejavnost pa bo pokazala tudi v Madridu, ki bo prihodnje leto proglašen za kulturno prestolnico Evrope.

PLEČNIKOVA
TRANSVERZALA

"Nič vam ne želim tako kot jasno in veselo dalo"

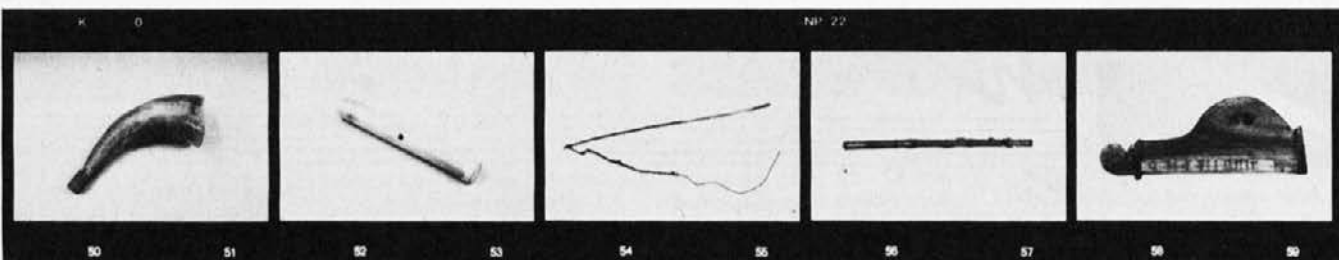
1987-1992

Glasbena mladina ljubljanska
Kraška 431, tel. 332 307

Center št. Dita in Mihaela za Baščinon
Center, 19. 12. 1991 ob 19.30

institucija
Center ex. Franciška v Šiški
poročitelj, 16. 12. 1991 ob 19.30

javna skupščina občine Ljubljana, ul. Zvezarska skupnost Triglav
Glasbene mladine ljubljanske, Ditarjeva ulica, Center št. Dita

RAZSTAVA

V etnografskem muzeju na Prešernovi 20 v Ljubljani so pred kratkim odprli zanimivo razstavo ljudskih glasbil na Slovenskem z naslovom *Raztegni harmon'ko, pritisni na bas, ki si jo do meseca maja lahko ogledate vsak delavnik (razen ponedeljka) dopoldan in popoldan.*

MEDNARODNO TEKMOVANJE KRALJICE MARIE JOSE V KOMPOZICIJI

bo potekalo novembra 1992 v Ženevi v Švici. Namenjeno je skladateljem vseh narodnosti. Skladbe je treba poslati najpozneje 31. maja 1992. Ker več podatkov nimamo, objavljamo ta razpis dovolj zgodaj, da se vsi, ki jih tekmovanje zanima, lahko obrnejo na organizatorja:
Secretariat du Prix de composition musicale Reine Marie Jose, Merlinge, CH-1251 Gy-Geneve

XI. MEDNARODNO PIANISTIČNO TEKMOVANJE V SANTANDRU

bo potekalo v tem španskem mestu avgusta 1992. Prijaviti se je treba najpozneje do 15. januarja, prvo selekcijo organizator opravi na podlagi videokaset v marcu in aprilu. Podrobne informacije o tekmovanju, ki je namenjeno pianistom do 30 let, lahko dobite na naslovu:

Fundation Isaac Albeniz, Calle Hernan Cortez, 3, E-39003 Santander, tel: 99/34/42-21-48-01.

X. MEDNARODNO TEKMOVANJE MLADIH OPERNIH PEVCEV

bo potekalo od 19. junija do 3. julija 1992 v Sofiji v Bolgariji. Starostna omejitev je 33 let za pevke in 35 let za pevce. Rok prijave je 15. februar 1992. Naslov: Secretariat du Concours international de jeunes chanteurs d'opera, 56, rue Alabine, BG-1090 Sofia, tel: 99/359/2-87-17-72

1. SLOVENSKO RADIJSKO TEKMOVANJE MLADIH VIOLINISTOV

Uredništvo za mladinsko glasbo Radia Slovenija prireja ob 300-letnici rojstva Giuseppa Tartinija 1. slovensko radijsko tekmovanje mladih violinistov, ki bo konec maja 1992 v veliki dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani.

Prijavijo se lahko dijaki srednjih glasbenih šol, študentje Akademije za glasbo in vsi violinisti, ki niso stari več kot 30 let. Vabljeni so tudi slovenski violinisti, ki živijo v tujini.

Vsa podrobna navodila lahko dobite v uredništvu za mladinsko glasbo Radia Slovenija, Tavčarjeva 17, 61000 Ljubljana, tel: 111-333/int. 356

KUPON
GM

Rešitve pošljite s tem kuponom na naslov Glasbena mladina Slovenije, Kersnikova 4, 61000 Ljubljana do 31.1.1992

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Naročam XXII. letnik revije Glasbena mladina v _____

izvodih.

Datum: _____

Podpis: _____

Če se odločite, pošljite na naslov: Glasbena mladina, Kersnikova 4/III, 61000 Ljubljana, telefon 061/322-570

EXTREME

audio

video

computers

Ljubljana

Yugoslavia

SPECIALIZIRANO PODJETJE S PODROČJA GLASBENE OPREME IN
AKUSTIKE VAM LAHKO PONUDI NAJVEČJO IZBIRO :

PIANINA PETROF IN KRONENBERG
SINTESIZERJI CASIO
OZVOČENJA SOLTON

POKLIČITE NAS, SKUPAJ BOMO NAŠLI OPTIMALNO REŠITEV !

informacije: Extreme, Titova 51, 61000 Ljubljana, tel. 301 701, 301 530, fax: 322 957

SLOVENSKA LJUDSKA GLASBA

na kasetah založbe Druga godba Glasbene mladine Slovenije
**naprodaj v nekaterih trgovinah plošč in pri Glasbeni mladini
Slovenije, Kersnikova 4/III, Ljubljana**

